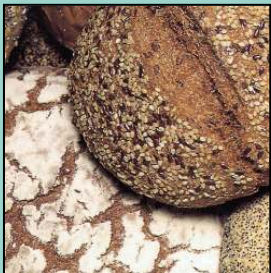

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO IN OKOLJE

Poročilo o strateškem spremljanju Nacionalnega strateškega načrta razvoja podeželja 2007–2013

Obdobje izvajanja 1. 1. 2007 – 31. 12. 2011

Sklad: Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja

Programsko obdobje 2007–2013

September 2012

»Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje«

Kazalo vsebine:

Uvod	1
1 Finančni napredek pri izvajanju NSN 2007–2013	2
2 Pregled izvajanja NSN 2007–2013 glede na kazalnike	13
2.1 Konkurenčnost agroživilstva in gozdarstva	13
2.2 Ohranjanje kulturne krajine in varovanje okolja	14
2.3 Izboljšanje kakovosti življenja v podeželskih območjih in spodbujanje gospodarske diverzifikacije	16
2.4 LEADER – krepitev lokalnih razvojnih pobud	17
3 Napredek pri izvajanju NSN 2007–2013	18
3.1 Napredek pri izvajanju glede na cilje povečanja konkurenčnosti agroživilstva in gozdarstva (nacionalna prednostna naloga 1. osi)	18
3.2 Napredek pri izvajanju glede na cilje ohranjanje kulturne krajine in varovanje okolja (nacionalna prednostna naloga 2. osi)	23
3.3 Napredek pri izvajanju glede na cilje kakovosti življenja in spodbujanja gospodarske diverzifikacije (nacionalna prednostna naloga 3. osi)	26
3.4 Napredek pri izvajanju glede na cilje LEADER – krepitev lokalnih razvojnih pobud (nacionalna prednostna naloga 4. osi)	28
4 Analiza učinkovitosti	30
5 Skladnost z drugimi EU politikami in delovanje Nacionalne mreže za podeželje	49
5.1 Skladnost in koordinacija z drugimi EU politikami, prioritetami in finančnimi instrumenti	49
5.2 Uporaba tehnične pomoči	49
5.3 Delovanje Nacionalne mreže za podeželje	50

Preglednice:

Preglednica 1: Finančni načrt PRP 2007–2013 po oseh in dodatna sredstva iz naslova Evropskega načrta za oživitvev gospodarstva (v €; TP = tehnična pomoč)	2
Preglednica 2: Spremembe v višini razpoložljivih sredstev po relevantnih ukrepih v okviru 4. spremembe v primerjavi s 3. spremembo PRP 2007–2013	3
Preglednica 3: Finančni napredek pri izvajanju ukrepov NSN 2007–2013 (v €)	5
Preglednica 4: Finančno izvajanje programa v zvezi z dejavnostmi, povezanimi z novimi izzivi in širokopasovno infrastrukturo	12
Preglednica 5: Pregled kazalnikov osi 1	13
Preglednica 6: Pregled kazalnikov osi 2	14
Preglednica 7: Pregled kazalnikov osi 3	16
Preglednica 8: Pregled kazalnikov osi 4	17
Preglednica 9: Ocena uspešnosti ukrepov 1. osi glede na približevanje ciljnim vrednostim kazalnikom učinka (outputa) in finančni input	31
Preglednica 10: Ocena uspešnosti ukrepov 3. osi glede na približevanje ciljnim vrednostim kazalnikom učinka (outputa) in finančni input	43

Obrazložitev kratic:

ARSKTRP	– Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja
BDV	– Bruto dodana vrednost
EK	– Evropska komisija
EKSRP	– Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja
ESU	– European Size Unit (1.200 €) (evropska enota ekonomske velikosti)
EU	– Evropska unija
KGZS	– Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije
KOP	– Kmetijsko okoljski podukrepi iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007–2013
KZU	– Kmetijska zemljišča v uporabi
LAS	– Lokalna akcijska skupina
LEADER	– Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale (Povezava med ukrepi za razvoj podeželskih ekonomij)
MKGP	– Ministrstvo RS za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (veljavno poimenovanje do februarja 2012)
MKO	– Ministrstvo RS za kmetijstvo in okolje (veljavno poimenovanje od februarja 2012)
NSN	– Nacionalni strateški načrt razvoja podeželja 2007-2013
OMD	– Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost
OU	– Organ upravljanja
PDM	– Polnovredna delovna moč (1 PDM predstavlja 1.800 ur)
PRP 2004–2006	– Program razvoja podeželja za Republiko Slovenijo 2004-2006
PRP 2007–2013	– Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013
RS	– Republika Slovenija
SKOP	– Kmetijsko okoljski ukrepi iz Programa razvoja podeželja za RS 2004–2006
SKP	– Skupna kmetijska politika
Toe	– Tona ekvivalentne nafte
UAA	– Utilized agricultural area (kmetijska zemljišča v uporabi)

UVOD

Poročilo o strateškem spremljanju Nacionalnega strateškega načrta razvoja podeželja 2007–2013 (v nadaljnjem besedilu: NSN 2007–2013) temelji na 13. členu Uredbe 1698/2005/ES, ki določa, da prvič leta 2010 in najkasneje do 1. oktobra vsako drugo leto vsaka država članica predloži Evropski komisiji zbirno poročilo, ki prikazuje napredek pri izvajanju njenega nacionalnega strateškega načrta in doseganju ciljev ter njen prispevek k izpolnjevanju strateških smernic Skupnosti. Ta člen tudi določa, da poročilo povzema prejšnja letna poročila o napredku, podaja pa zlasti:

- a) dosežke in rezultate programov razvoja podeželja glede na kazalnike, ki so bili določeni v nacionalnem strateškem načrtu;
- b) rezultate sprotne vrednotenja vsakega programa.

Poročilo o strateškem spremljanju NSN 2007–2013 v letu 2012 povzema letna poročila o napredku Programa razvoja podeželja Republike Slovenije v obdobju 2007–2013 (v nadaljnjem besedilu: PRP 2007–2013) iz prejšnjih let in sicer iz let 2007¹, 2008², 2009³, še zlasti pa 2010⁴ in 2011⁵ in se nanaša na 4. spremembo PRP 2007–2013 (potrjena marca 2011 s strani EK). Poročilo se osredotoča na prikaz napredka od prvega oddanega poročila v letu 2010 do izvajanja programa do konca leta 2011 in med drugim vključuje tudi izvajanje aktivnosti v okviru t.i. Health Checka/Evropskega načrta za oživitev gospodarstva ter spremljanje nadaljevanja vmesnega vrednotenja. Poročilo natančneje predstavlja dosežke in rezultate PRP 2007–2013 na osnovi kazalnikov, ki so bili opredeljeni v NSN 2007–2013.

¹ MKGP (2008a): Poročilo o napredku za leto 2007. Ljubljana, junij 2008.

² MKGP (2009a): Poročilo o napredku v okviru Programa razvoja podeželja 2007–2013 za leto 2008. Ljubljana, junij 2009.

³ MKGP (2010a): Poročilo o napredku v okviru Programa razvoja podeželja 2007–2013 za leto 2009. Ljubljana, junij 2010.

⁴ MKGP (2011a): Poročilo o napredku v okviru Programa razvoja podeželja 2007–2013 za leto 2010. Ljubljana, junij 2011.

⁵ MKO (2012a): Poročilo o napredku v okviru Programa razvoja podeželja 2007–2013 za leto 2011. Ljubljana, junij 2012.

1 FINANČNI NAPREDEK PRI IZVAJANJU NSN 2007–2013⁶

Uresničevanju prednostnih nalog NSN 2007–2013 preko ukrepov PRP 2007–2013 je v sedemletnem obdobju 2007–2013 namenjenih nekaj manj kot 1,18 milijarde € nepovratnih javnih sredstev, ki jih prispevata EKS SRP in Republika Slovenija (v nadaljnjem besedilu: RS). Vrednost programa se je v letu 2009 s prvotnih 1,16 milijarde € povečala zaradi dodelitve dodatnih pravic porabe PRP 2007–2013 iz naslova Evropskega načrta za oživitev gospodarstva. RS je za namen izvajanja Evropskega načrta za oživitev gospodarstva upravičena do dodatnih 11,5 milijona € iz EKS SRP. Skupaj z 10-odstotnim nacionalnim sofinanciranjem se je obseg sredstev programa povečal za dodatnih 12,8 milijona € na sedanjih 1,18 milijarde €. Prispevek EKS SRP k navedenemu znesku znaša 915,9 milijona €.

Preglednica 1: Finančni načrt PRP 2007–2013 po oseh in dodatna sredstva iz naslova Evropskega načrta za oživitev gospodarstva (v €; TP = tehnična pomoč)

Osi	Finančni načrt po oseh 2007–2013			Dodatna sredstva – Evropski načrt za oživitev gospodarstva			Skupaj program 2007–2013	
	(1)	(1)	(1)	(2)	(2)	(2)	(1+2)	(1+2)
	Skupaj javna sredstva	Stopnja sofinanciranja EKS SRP (%)	Prispevek EKS SRP	Skupaj javna sredstva	Stopnja sofinanciranja EKS SRP (%)	Prispevek EKS SRP	Skupaj javna sredstva	Prispevek EKS SRP
Os 1	393.485.372	75	295.114.029	8.537.778	90	7.684.000	402.023.150	302.798.029
Os 2	592.890.844	80	474.312.675	0	0	0	592.890.844	474.312.675
Os 3	132.039.136	75	99.029.352	4.268.889	90	3.842.000	136.308.025	102.871.352
Os 4	33.760.006	80	27.008.005	0	0	0	33.760.006	27.008.005
TP	12.003.557	75	9.002.668	0	0	0	12.003.557	9.002.668
Skupaj	1.164.178.915	77,69	904.466.729	12.806.667	90	11.526.000	1.176.985.582	915.992.729

Vir: 4. sprememba PRP 2007–2013.

30. marca 2011 je bila s strani Evropske komisije potrjena četrta sprememba PRP 2007-2013, ki vključuje tudi spremembe razpoložljivih sredstev po posameznih ukrepih 1., 2. in 4. osi. Prerazporeditev sredstev med ukrepi 3. osi ni bila predvidena. Razlogi za spremembo izhajajo iz spremenjenih potreb po sredstvih ter projekcijah porabe sredstev na posameznih ukrepih ob upoštevanju zastavljenih ciljev. Pri vseh prerazporeditvah je šlo za prerazporeditev sredstev med ukrepi znotraj relevantne osi.

Tako je bilo za 1. os potrjeno zmanjšanje sredstev na ukrepih 111, 113, 125, 132 in 133 ter povečanje razpoložljivih sredstev na ukrepih 112, 121 in 122.

Na področju 2. osi se so povečala sredstva na ukrepih 211 in 212, v okviru katerih se izplačujejo izravnalna plačila za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD). Potreba po dodatnih sredstvih je nastala deloma zaradi višjega obsega izplačil v letih 2007, 2008 in 2009, deloma pa zaradi uvedbe novega sistema izračuna plačil OMD, ki temelji na točkovanju (vrednotenju) kmetijskih zemljišč in se je pričel uporabljati v letu 2010. Višina razpoložljivih sredstev na teh dveh ukrepih se je povečala na račun zmanjšanja sredstev na ukrepu 214 Kmetijsko okoljska plačila.

Na področju 4. osi je prišlo do povečanja sredstev na ukrepu 41 (podukrep 413) na račun zmanjšanja sredstev na ukrepu 421, v okviru katerega se sredstva namenijo izvedbi projektov za spodbujanje medregijskega in čezmejnega sodelovanja.

⁶ Upoštevani finančni podatki Evropske komisije za obdobje od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2011 (podatki, objavljeni 31. 5. 2012, EK-RDIS).

Preglednica 2: Spremembe v višini razpoložljivih sredstev po relevantnih ukrepih v okviru 4. spremembe v primerjavi s 3. spremembo PRP 2007–2013

Ukrep	3. sprememba PRP 2007-2013	4. sprememba PRP 2007-2013	Razlika, €	Indeks spremembe
111	10.070.155	5.000.000	-5.070.155	49,65
112	35.253.236	46.421.330	11.168.094	131,68
113	38.097.939	32.000.000	-6.097.939	83,99
121	90.872.327	103.006.275	12.133.948	113,35
122	24.939.252	25.939.252	1.000.000	104,01
125	43.633.948	38.000.000	-5.633.948	87,09
132	16.069.003	9.569.003	-6.500.000	59,55
133	6.619.268	5.619.268	-1.000.000	84,89
211	236.924.109	261.204.167	24.280.058	110,25
212	45.464.579	50.123.803	4.659.224	110,25
214	310.502.156	281.562.874	-28.939.282	90,68
41	23.632.003	26.164.005	2.532.002	110,71
421	3.376.003	844.000	-2.532.003	25,00

Vir: MKO in ARSKTRP

Črpanje glede na vsa razpoložljiva sredstva PRP 2007–2013 (EKSRP in RS)

V obdobju od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2011 je bilo iz naslova ukrepov PRP 2007–2013 izplačanih **612.187.999,10 €** javnih sredstev, **od tega iz EKSRP 477.693.529,97 €**. Delež vseh izplačil (EKSRP in RS) glede na vsa razpoložljiva javna sredstva programa (1,18 milijarde €) je v tem obdobju tako znašal **52,01 %** (preglednica 3).

Na dinamiko črpanja sredstev iz PRP 2007–2013 vpliva način izvedbe posameznega ukrepa. Ukrepi 1., 3. in 4. osi PRP 2007–2013 se izvajajo na osnovi javnih razpisov, do črpanje sredstev pride šele po zaključku investicij oz. po zaključku vmesnih faz. Izjema sta ukrep 112, kjer je vloga že tudi zahtevkov za izplačilo sredstev, in ukrep 113, za katerega je značilno večletno izvajanje izplačil. Plačila za ukrepe 2. osi PRP 2007–2013 pa se vršijo na osnovi veljavne uredbe za izvajanje ukrepov 2. osi PRP 2007–2013 in zahtevkov, ki se vsako leto vlagajo skupaj z vlogo za neposredna plačila I. stebra.

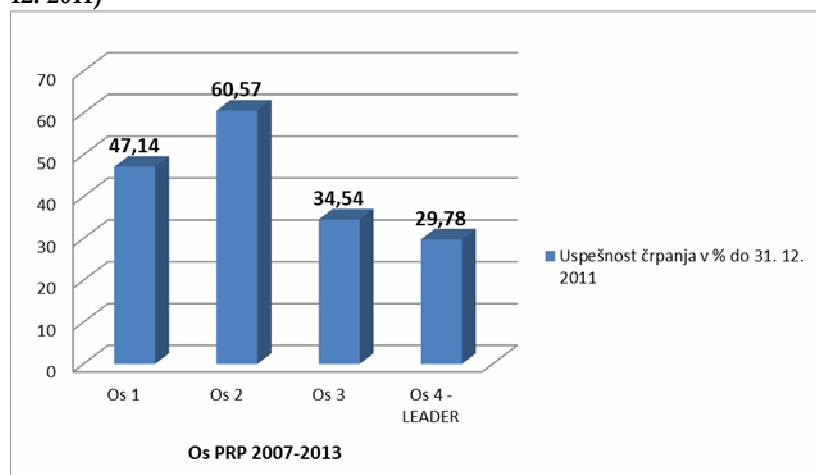
Črpanje iz EKSRP glede na razpoložljiva sredstva sklada in primerjava z ostalimi članicami EU

Glede na podatke Evropske komisije⁶ o uspešnosti črpanja sredstev, namenjenih za izvajanje Programov razvoja podeželja 2007–2013 iz EKSRP, je RS do 31. 12. 2011 počrpala 55 % razpoložljivih evropskih sredstev (upoštevana so vmesna izplačila iz EKSRP in prejeti avans). Glede na te podatke se RS po uspešnosti črpanja uvršča na deseto mesto med vsemi državami članicami in na tretje mesto med novimi državami članicami.

Pregled napredka pri črpanju po oseh in ukrepih PRP 2007–2013

Po podatkih z dne 31. 12. 2011 je bilo največ javnih sredstev izplačanih v okviru ukrepov 2. osi PRP 2007–2013, namenjenih izboljšanju okolja in ohranjanju kmetijske dejavnosti, in sicer 60,57 % vseh razpoložljivih sredstev za to os oziroma 58,66 % vseh do sedaj izvedenih izplačil (EKSRP in RS) iz PRP 2007–2013. Drugi osi sledijo 1. os s 47,14 %, 3. os s 34,54 % in 4. os z 29,78 % izplačanih razpoložljivih sredstev za posamezno os.

Grafikon 1: Stopnja črpanja po posameznih oseh PRP 2007–2013 glede na vsa razpoložljiva sredstva 2007–2013 (do 31. 12. 2011)

Vir: Plačilna agencija ARSKTRP.

Preglednica 3: Finančni napredek pri izvajanju ukrepov NSIN 2007–2013 (v €)

Ukrep/os	Razpoložljiva sredstva ⁷	Izplačila				Uspešnost črpanja do 31. 12. 2011 v %	
		do 31. 12. 2007	do 31. 12. 2008	do 31. 12. 2009	do 31. 12. 2010		
111 Uspesabljanje za delo v kmetijskem, gozdarskem in živilskem sektorju	5.000.000,00	0,00	0,00	13.927,89	15.039,98	0,30	
112 Pomoč mladim prevzemnikom kmetij	46.421.330,00	0,00	6.768.800,00	17.828.600,00	25.669.699,27	57,50	
113 Zgodnje upokojevanje kmetov	32.000.000,00	0,00	1.107.579,77	3.748.787,02	6.542.525,05	28,47	
121 Posodabljanje kmetijskih gospodarstev	103.006.275,00	0,00	11.891.512,28	25.674.874,04	38.840.649,07	49,76	
122 Povečanje gospodarske vrednosti gozdov	25.939.252,00	0,00	4.494.776,51	9.886.078,88	15.055.294,05	63,59	
123 Dodajanje vred. kmet. in gozd. Proizvodom	93.171.965,00	0,00	3.500.339,11	8.298.039,30	24.429.998,85	39,26	
125 Izboljšanje in razvoj infrastrukture, povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva	17.453.578,00	0,00	14.950,00	1.600.719,43	3.058.057,46	10,54	
- Aktivnost komasacije	20.546.422,00	0,00	0,00	0,00	0	0,00	
- Aktivnost namakanje							
131 Podpora izvajanju EU standardov na kmetijskih gospodarstvih	41.824.520,00	40.409.442,83	41.824.497,68	41.812.899,74	41.814.413,28	99,98	
132 Sodelovanje kmetijskih proizvajalcev v shemah kakovosti hrane	9.569.003,00	0,00	0,00	26.151,03	63.261,69	1,19	
133 Podpora skupinam proizvajalcev pri dej. informiranja in pospeševanja prodaje za proizvode, ki so vključeni v sheme kak. hrane	5.619.268,00	0,00	34.738,61	848.458,81	1.907.996,11	55,02	
142 Podpore za ustanavljanje in delovanje skupin proizvajalcev	1.471.537,00	0,00	13.775,66	86.101,33	176.747,51	23,68	
Os 1	402.023.150,00	40.409.442,83	69.650.969,62	109.824.637,47	157.573.682,32	189.527.718,38	47,14
211 OMD - gorska območja	261.204.167,00	0,00	57.006.054,97	100.388.048,08	127.898.766,49	159.387.316,68	61,02
212 OMD - druga območja	50.123.803,00	0,00	12.983.327,30	22.938.440,03	31.330.147,97	41.353.763,53	82,50
214 Kmetijsko okoljska plačila	281.562.874,00	0,00	40.775.297,73	81.993.351,53	120.034.911,87	158.373.018,48	56,25
Os 2	592.890.844,00	0,00	110.764.680,00	205.319.839,64	279.263.826,33	359.114.098,69	60,57
311 Diverzifikacija v nekmetske dejavnosti	31.551.000,00	0,00	940.876,43	5.353.151,01	8.688.354,48	11.451.006,88	36,29

Ukrep/os	Razpoložljiva sredstva	Izplačila				Uspešnost črpanja do 31. 12. 2011 v %	
		do 31. 12. 2007	do 31. 12. 2008	do 31. 12. 2009	do 31. 12. 2010		
312 Podpore ustanavljanju in razvoju mikro podjetij	55.520.136,00	0,00	947.716,88	6.669.858,00	14.990.514,20	25.727.825,00	46,34
321 Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo	4.268.889,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
322 Obnova in razvoj vasi	30.259.000,00	0,00	0,00	708.376,67	3.078.301,81	7.875.450,51	26,03
323 Ohranjanje in izboljšanje dediščine podeželja	14.709.000,00	0,00	0,00	254.243,42	818.278,83	2.027.131,15	13,78
Os 3	136.308.025,00	0,00	1.888.593,31	12.985.629,10	27.575.449,32	47.081.413,54	34,54
Os 4 - LEADER	33.760.006,00	0,00	0,00	963.165,60	5.449.396,71	10.052.866,52	29,78
Skupaj Tehnična pomoč	12.003.557,00	0,00	1.251.137,76	3.002.542,92	4.648.587,87	6.411.901,97	53,42
Skupaj	1.176.985.582,00	40.409.442,83	183.555.380,69	332.095.814,73	474.510.942,55	612.187.999,10	52,01

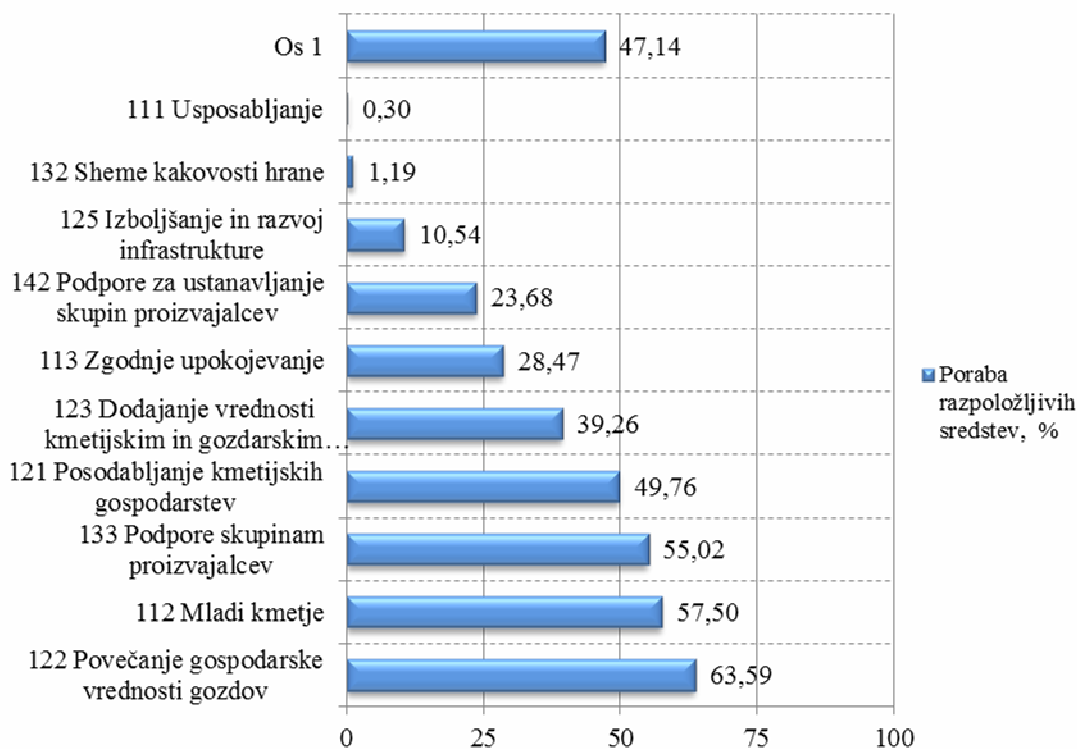
Vir: Plačilna agencija ARSKTRP

1. os PRP 2007–2013

Za 1. os, katere cilj je dvig konkurenčnosti kmetijstva, gozdarstva in živilstva, je namenjenih 34,16 % celotnih sredstev PRP 2007–2013. Razpoložljiva sredstva 1. osi v PRP 2007–2013 znašajo 402.023.149,78 €. Razmerje med sredstvi EKSRP in RS je 75:25, razen pri dodatnih finančnih sredstvih na podlagi Evropskega načrta za oživitve gospodarstva, prednostne naloge iz prvega odstavka 16a. člena Uredbe 1698/2005/ES. Namenjena so ukrepu 121 za spodbujanje uvajanja novih proizvodov, tehnologij ali proizvodnih izboljšav na kmetijskih gospodarstvih ter stabilizacijo dohodkov na kmetijskih gospodarstvih. Pri teh aktivnostih je razmerje med sredstvi EKSRP in RS 90:10.

V okviru 1. osi se izvaja enajst ukrepov. To so ukrepi 111, 112, 113, 121, 122, 123, 125, 131, 132, 133, 142. Ukrepi z največ načrtovanimi sredstvi v PRP 2007–2013 so: 121, 123, 112, in 125. Ukrepi z najmanj načrtovanimi sredstvi v PRP 2007–2013 so: 142, 133 in 111. Naj opozorimo, da pri ocenjevanju uspešnosti črpanja po posameznih ukrepih 1. osi PRP 2007–2013 ne upoštevamo tranzicijskih izplačil za obveznosti, ki so bile prevzete v predhodnem programskem obdobju 2004–2006 iz naslova ukrepa 131 – Podpora izvajanju EU standardov in so se iz PRP 2007–2013 izplačevale skladno z Uredbo 1320/2006/ES.

Grafikon 2: Stopnja črpanja v % po posameznih ukrepih 1. osi PRP 2007–2013 na dan 31. 12. 2011

Vir: Plačilna agencija ARSKTRP.

Podrobnejši pregled izvajanja 1. osi pokaže, da je bilo do 31. 12. 2011 izplačanih 47,14 % razpoložljivih sredstev osi. Primerjava izvajanja osi 1 s celotnim PRP 2007-2013 pokaže, da je bilo izvajanje 1. osi v povprečju v primerjavi s celotnim programom uspešno, vendar je treba poudariti, da so med posameznimi ukrepi zelo velike razlike. Najboljše črpanje razpoložljivih sredstev posameznega ukrepa je pri ukrepih 122 - Povečanje gospodarske vrednosti gozdov (63,59 %) in 112 - Pomoč mladim prevzemnikom kmetij (57,50 %). Počasno črpanje je razvidno pri ukrepu 132 - Sodelovanje kmetijskih proizvajalcev v shemah kakovosti hrane (1,19 %) in ukrepu 125 - Izboljšanje in razvoj infrastrukture (10,54 %). Najslabše črpanje sredstev je pri ukrepu 111 - Usposabljanje za delo v kmetijstvu in gozdarstvu (0,30 %).

Glede na delež vseh izplačanih sredstev znotraj 1. osi je bilo največ izplačil iz naslova ukrepa 121 - Posodabljanje kmetijskih gospodarstev (27 %).

Vsi ukrepi, namenjeni izboljšanju kakovosti kmetijske proizvodnje in proizvodov (132, 133 in 142), so novi (to pomeni, da se s tem programskim obdobjem v Sloveniji prvič izvajajo) in zajemajo manjši segment proizvajalcev, ki so vključeni v sheme kakovosti. Sheme kakovosti se v slovenskem prostoru uveljavljajo šele zadnjih 10 let, kar je kratka doba za vzpostavitev močnih verig, povezav in spremembo razmišljanja proizvajalcev. Sheme kakovosti nesporno pridobivajo na pomenu v slovenskem prostoru, vendar se to še ne kaže v izrazitem zanimanju potencialnih vlagateljev za prijavo na tovrstne javne razpise.

Daljše obdobje za zagon investicijskih projektov je razvidno pri ukrepu 125 - Izboljšanje in razvoj infrastrukture, povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva, predvsem pri aktivnosti »Izgradnja velikih namakalnih sistemov in tehnološke posodobitve namakalnih sistemov«. Razlogi za to so predvsem v zahtevnosti priprave projektov, postopke pa podaljšuje tudi pridobivanje obveznih vodnih dovoljenj in soglasij s področja okolja in varstva narave v skladu z veljavno nacionalno zakonodajo. Črpanje je slabše tudi pri aktivnosti »Infrastruktura, komasacije in agromelioracije«, kjer se sicer nekaj projektov že izvaja, vendar pa so tudi tu postopki za pridobitev soglasij in dovoljenj dolgotrajni, kar kaže tudi na potrebno intenzivno koordinacijo z drugimi ministrstvi.

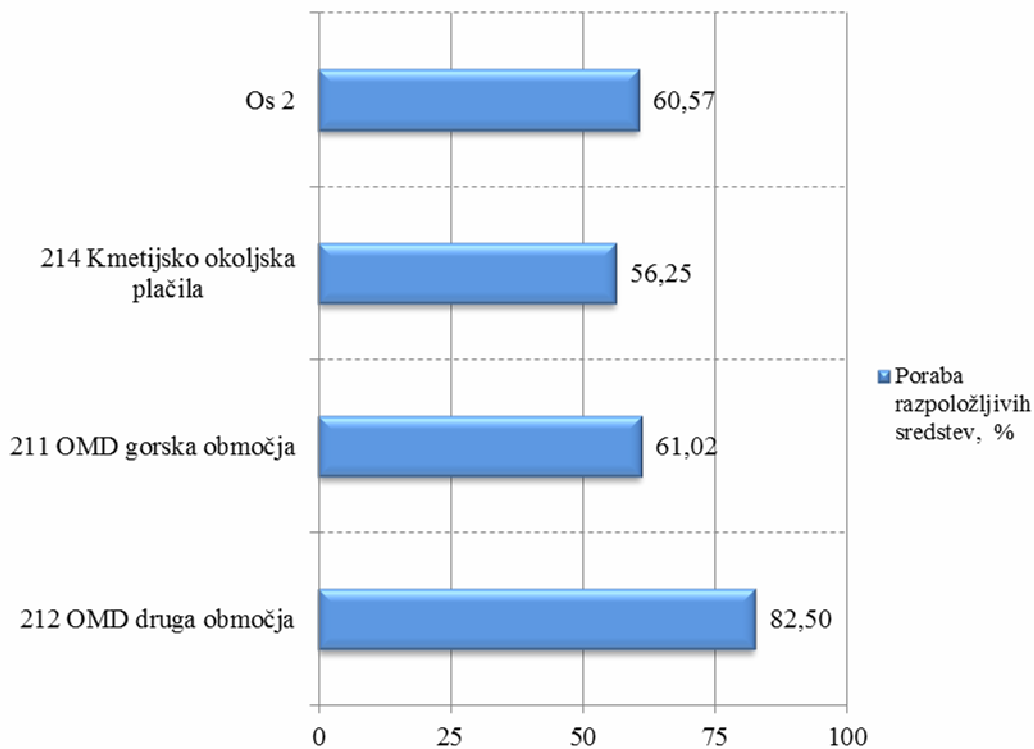
Najslabše črpanje sredstev je bilo do konca leta 2011 v okviru ukrepa 111 - Usposabljanje za delo v kmetijstvu, gozdarstvu in živilstvu. Pri izvajanju tega ukrepa se je v začetnem programskem obdobju kot problematična izkazala opredelitev vsebine in načina izvajanja ukrepa. Pri tem so bili vlagatelji udeleženci usposabljanj (in ne izvajalci usposabljanj), zaradi česar je na prvi javni razpis, ki je bil objavljen 15. 5. 2009, prispelo veliko število vlog z zelo majhnim zahtevanim zneskom zaprosenih sredstev (povprečna vrednost zaprosenih sredstev na vlogo je znašala 177 €). V letu 2011 so bile aktivnosti na ukrepu usmerjene v pripravo javnega razpisa, ki je bil objavljen tik pred koncem leta. Ta temelji na novem konceptu, po katerem so udeleženci usposabljanj še vedno posamezniki, ki se ukvarjajo s kmetijsko, gozdarsko ali živilsko-predelovalno dejavnostjo, vlagatelji pa so izobraževalne oziroma za izobraževanje usposobljene ustanove, ki jim v skladu z objavljenim javnim razpisom ARSKTRP potrdi primerne izobraževalne programe. Spremenjen koncept ukrepa naj bi bistveno pripomogel k uspešnejšemu izvajanju ukrepa in s tem tudi črpanju razpoložljivih sredstev.

2. os PRP 2007–2013

Razpoložljiva sredstva 2. osi v PRP 2007–2013 znašajo 592.890.843,75 €. Razmerje med sredstvi EKSRP in RS je 80:20. V okviru 2. osi se izvajajo trije ukrepi, 211 - OMD gorska območja, 212 - OMD druga območja in 214 - Kmetijsko okoljska plačila.

Podrobnejši pregled izvajanja 2. osi pokaže, da je bilo do 31. 12. 2011 izplačanih dobrih 60,57 % razpoložljivih sredstev osi. Največ je bilo izplačil za ukrep 212 (82,50 %), sledita ukrepa 211 (61,02 %) in 214 (56,25 %).

Grafikon 3: Stopnja črpanja v % po posameznih ukrepih 2. osi PRP 2007–2013 na dan 31. 12. 2011

Vir: Plačilna agencija ARSKTRP.

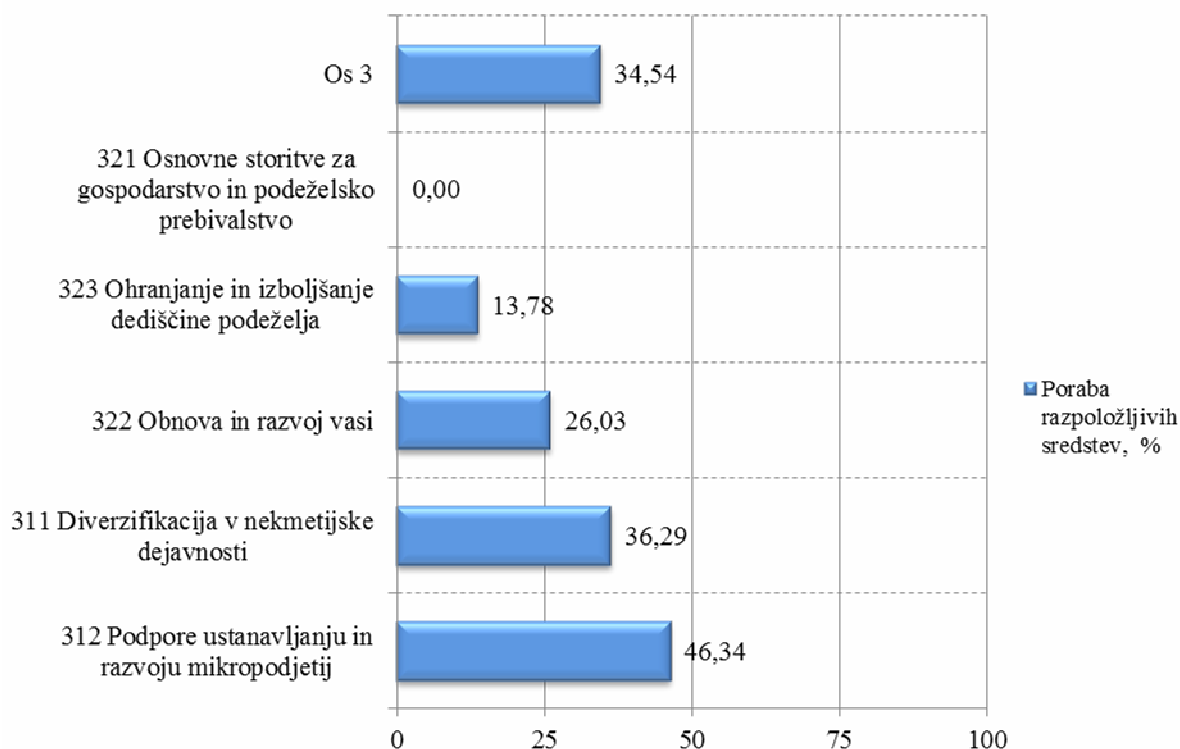
Primerjava izvajanja 2. osi s celotnim PRP 2007–2013 pokaže, da je bilo izvajanje 2. osi v povprečju v primerjavi s celotnim programom uspešno. 2. os je glede na ostale osi PRP 2007–2013 najbolj uspešna z vidika črpanja sredstev, saj je bilo upravičencem do 31. 12. 2011 izplačanih največ sredstev iz PRP 2007–2013, kar je moč pripisati dejstvu, da tu ne gre za investicijske projekte, pri katerih pride do črpanja sredstev šele po njihovem zaključku, ampak za redna letna izplačila na podlagi t.i. zbirnih vlog, ki se oddajajo v okviru kampanje neposrednih plačil.

3. os PRP 2007–2013

Razpoložljiva sredstva 3. osi v PRP 2007-2013 znašajo 136.308.024,89 €. Razmerje med sredstvi iz EKSRP in RS je 75:25, razen pri dodatnih finančnih sredstvih na podlagi Evropskega načrta za oživitev gospodarstva, prednostne naloge iz prvega odstavka 16a člena Uredbe 1698/2005/ES. Namenjena so ukrepu 321 – Osnovne storitve za gospodarsko in podeželsko prebivalstvo za namen razvijanja širokopasovnega interneta na podeželskih območjih. Tu je razmerje med sredstvi EKSRP in RS 90:10.

V okviru 3. osi se izvaja pet ukrepov. To so ukrepi 311, 312, 321, 322 in 323. Ukrep z največ načrtovanimi sredstvi iz 3. osi v PRP 2007–2013 je ukrep 312 – Podpora ustanavljanju in razvoju mikropodjetij, ukrep z najmanj načrtovanimi sredstvi iz osi 3 v PRP 2007–2013 pa je 321.

Grafikon 4: Stopnja črpanja v % po posameznih ukrepih 3. osi PRP 2007–2013 na dan 31. 12. 2011

Vir: Plačilna agencija ARSKTRP.

Podrobnejši pregled izvajanja 3. osi pokaže, da je bilo do 31. 12. 2011 izplačanih 34,54 % razpoložljivih sredstev osi. Z vidika črpanja sredstev je bila 3. os manj uspešna. V primeru te osi gre za izvedbo dolgotrajnejših aktivnosti, saj običajno od odobritve projekta do zaključka mineta tudi dve leti ali več. To dokazuje tudi opazno večji obseg izplačil v letu 2011 v primerjavi z letom 2010 (indeks 2011/2010 je 170), saj so vlagatelji začeli vlagati zahteve za projekte odobrene v letu 2008 in 2009. Izhajajoč iz tega je realno pričakovati, da bo črpanje sredstev naraslo v letu 2012, zlasti pa v letih 2013 in 2014, ko se bodo intenzivno zaključevali še nezaključeni projekti iz preteklih let.

Največji delež izplačil glede na razpoložljiva sredstva je zabeležen pri ukrepih za mikropodjetništvo na podeželju in diverzifikacijo v nekmetijske dejavnosti, in sicer 46,34 % pri ukrepu 312 - Podpora ustanavljanju in razvoju mikropodjetij oziroma 36,29 % pri ukrepu 311 - Diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti. Za ukrep 321 - Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo, ki se izvaja v okviru dodatnih prejetih sredstev iz naslova Evropskega načrta za oživitev gospodarstva (razpis je bil zaprt v letu 2011, podpora pa je namenjena naložbam v gradnjo širokopasovnega omrežja elektronskih komunikacij v lokalnih skupnostih na območju belih lis), do konca leta 2011 še ni bilo zaključenega nobenega projekta, zato tudi izplačil še ni bilo.

4. os - LEADER PRP 2007–2013

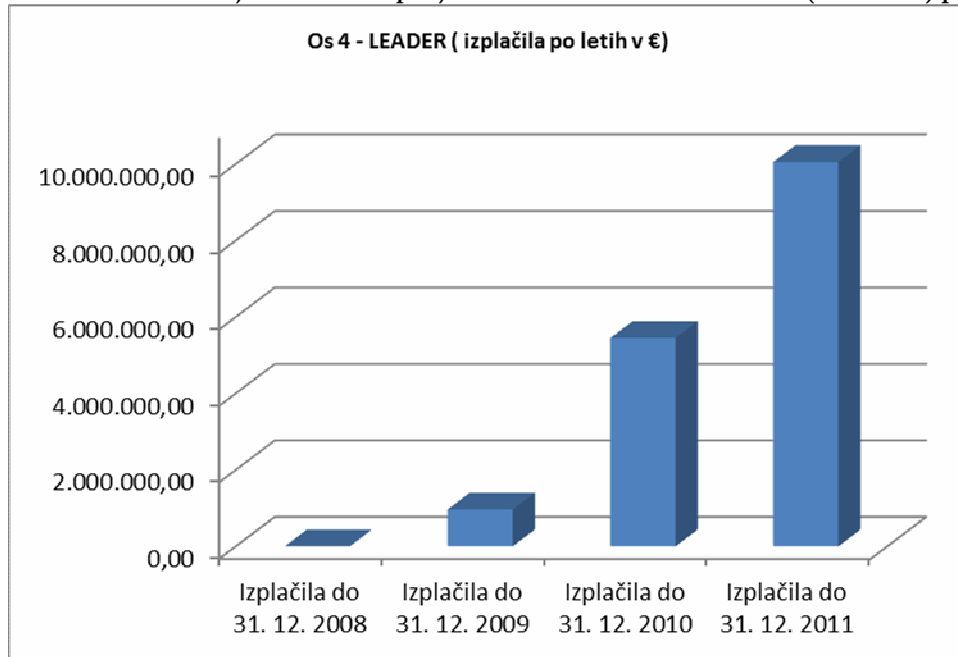
Razpoložljiva sredstva 4. osi - LEADER v PRP 2007–2013 znašajo 33.760.006,00 €, razmerje med sredstvi EKSRP in RS je opredeljeno na 80:20.

Podrobnejši pregled izvajanja 4. osi pokaže, da je bilo do 31. 12. 2011 v okviru celotne 4. osi izplačanih 29,78 % razpoložljivih sredstev osi. Največ izplačil je bilo namenjenih ukrepu 41, ki je namenjen izvajanju lokalnih razvojnih strategij ter ukrepu 431, ki vključuje vodenje lokalnih akcijskih skupin ter pridobivanje strokovnih znanj. V letu 2011 se je črpanje na vseh ukrepih 4. osi glede na leto 2010 precej izboljšalo. Pri ukrepu 41 je bilo največ izplačil izvedenih iz naslova izvajanja podukrepa 413, kar pomeni projektov povezanih z izboljšanjem kakovosti življenja na podeželju.

Lokalne akcijske skupine lahko dodeljena sredstva črpajo na podlagi vloženih zahtevkov za izplačilo sredstev. Zahteve za vodenje lokalnih akcijskih skupin, pridobitev strokovnih znanj in animacijo območja (ukrep 431) lahko

vložijo trikrat letno, za izvedbo projektov (ukrepa 41 in 421) pa po zaključku projektov, in sicer v skladu z dinamiko, ki so jo predvidele v predloženem in z odločbo potrjenem načrtu izvedbenih projektov.

Grafikon 5: Povečanje dinamike črpanja sredstev 4. osi PRP 2007–2013 (LEADER) po letih

Vir: Plačilna agencija ARSKTRP.

Ker so bili postopki za pridobitev akreditacije za izvajanje ukrepov LEADER zaključeni v mesecu juliju 2008, so bile lokalne akcijske skupine lahko ustanovljene in potrjene konec leta 2008 (14 lokalnih akcijskih skupin) in v začetku leta 2009 (19 lokalnih akcijskih skupin), njihovi projekti pa v prvi polovici leta 2009. Izvajanje projektov iz lokalnih razvojnih strategij se je dejansko pričelo z letom 2009, ko so bili vloženi in izplačani tudi prvi zahtevki za izplačila po zaključkih projektov. V začetku so se izvajala predvsem izplačila na ukrepu 431 za sofinanciranje tekočih stroškov LAS, ki časovno niso vezani na izvajanje projektov. Od tod tudi razlog za začetno upočasnjeno dinamiko črpanja sredstev LEADER. V letih 2010 in 2011 je opazno izrazito povečanje črpanja sredstev za že zaključene projekte.

Dodatna sredstva iz evropskega načrta za oživitev gospodarstva

Evropski svet je na zasedanju 11. in 12. decembra 2008 potrdil Evropski načrt za oživitev gospodarstva (angl. European Economic Recovery Plan – EERP), v katerem so evropski voditelji med prednostnimi nalogami za blažitev posledic gospodarske recesije predvideli tudi podporo razvoju širokopasovnega interneta na podeželju in novih izzivov iz t.i. »zdravstvenega pregleda« stanja reforme SKP iz leta 2003 (angl. Health Check).

RS je za namen izvajanja Evropskega načrta za oživitev gospodarstva upravičena do dodatnih 11.526.000 € sredstev iz EKSRP. Od tega zneska sta dve tretjini sredstev namenjeni izvajanju aktivnosti (a), (b), (c) in (e) iz prvega odstavka 16a člena Uredbe 1698/2005/ES, tretjina sredstev pa infrastrukturi širokopasovnega interneta na podeželskih območjih. Dodatna sredstva ne vplivajo na razdelitev sredstev med osmi. Za izvajanje teh aktivnosti mora RS iz državnega proračuna zagotoviti 10 % sofinanciranje.

Dodatna sredstva iz naslova Evropskega načrta za oživitev gospodarstva so namenjena ukrepu 121 - Posodabljanje kmetijskih gospodarstev na 1. osi PRP 2007–2013 ter ukrepu 321 - Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo na 3. osi PRP 2007–2013. Temu ustrezno sta bila v letu 2009 dopolnjena tudi slovenski PRP 2007–2013 in Nacionalni strateški načrt 2007-2013.

V letu 2011 so v okviru Načrta za oživitev gospodarstva potekala izplačila le iz naslova ukrepa 121 - Posodabljanje kmetijskih gospodarstev, medtem ko izplačil na ukrepu 321 - Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo še ni bilo.

Preglednica 4: Finančno izvajanje programa v zvezi z dejavnostmi, povezanimi z novimi izzivi in širokopasovno infrastrukturo

Os/ukrep	Prispevek EKSRP za obdobje 2009–2013	Letno plačilo v letu 2011	Plačilo od 1.1. 2009 do 31. 12. 2011
Os 1 Ukrep 121 Posodabljanje kmetijskih gospodarstev	7.684.000	774.764,70	774.764,70
Skupaj os 1	7.684.000	774.764,70	774.764,70
Os 2			
Skupaj os 2	0	0	0
Os 3 Ukrep 321 Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo - Povezan s prednostnimi nalogami iz točk (a) do (f) prvega odstavka 16a člena Uredbe 1698/2005/ES - Povezan s prednostnimi nalogami iz točke (g) prvega odstavka 16a člena Uredbe 1698/2005/ES	3.842.000 0 3.842.000	0 0 0	0 0 0
Skupaj os 3	3.842.000	0	0
Os 4			
Skupaj os 4	0	0	0
Skupaj program	11.526.000	774.764,70	774.764,70
- Povezan s prednostnimi nalogami iz točk (a) do (f) prvega odstavka 16a člena Uredbe 1698/2005/ES = novi izzivi iz Pregleda SKP	7.684.000	774.764,70	774.764,70
- Povezan s prednostnimi nalogami iz točke (g) prvega odstavka 16a Uredbe 1698/2005/ES = broadband / širokopasovni internet	3.842.000	0	0

Vir: MKO

Ključni zaključki:

✓ V letih 2010 in 2011 se je nadaljevala rast izplačil iz vseh osi PRP 2007–2013. Do 31. 12. 2011 je bilo izplačanih 612.187.999,10 € oziroma 52,01 % razpoložljivih sredstev programa.

V letu 2011 je bilo tako najboljše črpanje razpoložljivih sredstev v okviru 1. osi pri ukrepih 122 - Povečanje gospodarske vrednosti gozdov in 112 - Pomoč mladim prevzemnikom kmetij, medtem ko je slabše črpanje predvsem pri ukrepu 111 - Usposabljanje za delo v kmetijskem, gozdarskem in živilskem sektorju. Nov koncept tega ukrepa je usmerjen v uspešnejše doseganje ciljev ukrepa in s tem tudi črpanje razpoložljivih sredstev. V okviru 2. osi je doseganje ciljev in črpanje razpoložljivih sredstev uspešno. Precej izboljšano, v primerjavi s predhodnim letom, je tudi črpanje sredstev v okviru 3. osi, kjer se z izvedbo naložbe lahko začne šele po izdaji odločbe o praviči do sredstev, kar v primeru naložb (gradnja) podaljša obdobje do realizacije naložbe in končnega izplačila sredstev. Glede na predhodna leta je izboljšano tudi črpanje sredstev v okviru 4. osi, kjer bilo do konca leta 2011 zaključenih 550 projektov, v okviru katerih je podporo prejelo 660 končnih prejemnikov sredstev v okviru 33 lokalnih akcijskih skupin.

V letu 2011 so v okviru Evropskega načrta za ožvitev gospodarstva potekala prva izplačila iz naslova ukrepa 121 - Posodabljanje kmetijskih gospodarstev, za dejavnosti povezane z novimi izzivi, medtem ko izplačil na ukrepu 321 - Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo, za širokopasovno infrastrukturo, zaradi še nedokončanih naložb še ni bilo.

Evropska komisija je v začetku leta 2011 potrdila 4. spremembo PRP 2007–2013, ki je poleg sprememb na 2. osi uvedla tudi prerazporeditve finančnih sredstev glede na spremenjene potrebe na posameznih ukrepih.

2 PREGLED IZVAJANJA NSN 2007–2013 GLEDE NA KAZALNIKE

V nadaljevanju predstavljamo preglednice kazalnikov za vsako prednostno nalogo NSN 2007–2013 posebej. Za določene kazalnike uradnih podatkov še ni, saj jih Statistični urad RS (v nadaljnjem besedilu: SURS) in druge organizacije objavljajo z določenim časovnim zamikom, to je ponavadi konec tekočega leta za predhodno koledarsko leto. Podatki, ki trenutno še niso na voljo ali se jih še ni dalo izračunati, so označeni z oznako NA (»not available«).

2.1 Konkurenčnost agroživilstva in gozdarstva

Preglednica 5: Pregled kazalnikov osi 1

Indikator	Parameter vrednotenja	Izhodiščna vrednost v letu 2006 ⁸	Vrednost v letu 2009	Vrednost v letu 2010	Vrednost v letu 2011	Ciljna vrednost v letu 2013
Produktivnost dela v kmetijstvu ⁹	BDV / PDM v €	5.265 (2004-2005)	4.913	5.386	5.780 (ocena) ¹⁰	7.400
Produktivnost dela v kmetijstvu v primerjavi z EU-25 ¹¹	BDV / PDM; EU-25=100	36 % (2004-2005)	35,1 %	33,1 %	33,6 % (ocena)	37 %
Ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev	ESU / kmetijsko gospodarstvo	4,6 ESU (2005)	NA	NA ¹²	NA	5,5 ESU
Produktivnost dela v živilsko predelovalni industriji	BDV / zaposlenega v €	26.747 (2004-2005)	34.100 ¹³	33.200	33.100	28.500
Produktivnost dela v gozdarstvu	BDV / PDM v €	16.915	NA ¹⁴	NA	NA	20.100
Usposabljanje in izobraževanje v kmetijstvu	Delež nosilcev kmetij, ki imajo formalno kmetijsko izobrazbo	6,6 % (2005)	NA	8,8 % ¹⁵	NA	9 %
Usposabljanje in izobraževanje v kmetijstvu	Delež nosilcev kmetij s kakršnokoli kmetijsko izobrazbo	28 % (2005)	NA	36 % ¹⁶	NA	30 %

⁸ Izhodiščne vrednosti so bile določene na podlagi podatkov iz leta 2006, razen tam, kjer je to posebej označeno z navedbo letnice podatka v oklepaju pod samim podatkom. Gre predvsem za kazalnike, za katere podatki leta 2006 niso bili na voljo.

⁹ SURS, 2011: Statistični letopis 2011, Kmetijstvo in ribištvo, Tabela 16.19 Proizvodnja, vmesna potrošnja, dodana vrednost, faktorski dohodek, bruto investicije v osnovna sredstva in zaposlenost - tekoče cene ter lasten preračun iz podatkov o BDV in PDM v kmetijstvu.

¹⁰ EUROSTAT, 2012: Agriculture, forestry and fisheries, lasten preračun iz podatkov o BDV in PDM v kmetijstvu.

¹¹ EUROSTAT, 2012: Agriculture, forestry and fisheries, lasten preračun iz podatkov o BDV in PDM v kmetijstvu.

¹² SURS, 2012: Strukturni popis kmetijskih gospodarstev 2010. Zaradi spremembe metodologije na EU ravni se ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev od 2010 dalje spremlja kot standardni prihodek (SO), izražen v €. Vrednost kazalnika po tej novi metodologiji za leto 2010 je 12.260 €.

¹³ KIS, Zeleno poročilo 2011, junij 2012.

¹⁴ SURS, 2011: Temeljni agregati ekonomskih računov za gozdarstvo (ERG), Slovenija, 2000 – 2010 in lasten preračun. V skladu z novo Eurostatovo metodologijo se v gozdarski dejavnosti po novem obračunavata vrednosti posekanega in stoječega lesa. Vrednost kazalnika po tej novi metodologiji za leto 2009 je 26.326 € in za leto 2010 30.292 €.

¹⁵ SURS, 2012: Strukturni popis kmetijskih gospodarstev 2010.

¹⁶ SURS, 2012: Strukturni popis kmetijskih gospodarstev 2010.

Doseganje ciljnih vrednosti osnovnih kazalnikov, povezanih s cilji Konkurenčnost agroživilstva in gozdarstva

Produktivnost dela v kmetijstvu je v letu 2009 padla, kar je posledica poslabšanih gospodarskih razmer v svetu in EU in s tem povezanim krčenjem investicij v kmetijsko in živilsko proizvodnjo.

Le-ta se je začela izboljševati v letih 2010 in 2011, kar lahko pripišemo tudi vplivu že izvedenih naložb na produktivnost dela v kmetijstvu, saj je v tem obdobju že prišlo do zaključka projektov, ki so bili odobreni v začetku programskega obdobja. Glede na povprečen letni indeks rasti produktivnosti in zaostrenih razmer v kmetijstvu je realno pričakovati, da ciljna vrednost v letu 2013 še ne bo dosežena.

Produktivnost dela v živilsko predelovalni industriji je po zabeleženih rasti v predhodnih letih (2006, 2007 in 2009) v letih 2010 in 2011 začela padati. Kljub rahlemu padcu pa je pričakovana ciljna vrednost že dosežena.

Glede na novo Eurostatovo metodologijo produktivnosti dela v gozdarstvu ni mogoče več spremljati po metodologiji, ki je bila upoštevana v začetku programa. Enako velja za spremljanje kazalnika ekonomske velikosti kmetijskih gospodarstev.

Kazalniki za usposabljanje in izobraževanje v kmetijstvu kažejo trend v pozitivno smer, saj narašča tako delež nosilcev kmetij s formalno kmetijsko izobrazbo kot tudi s kakršnokoli drugo obliko kmetijske izobrazbe. Kazalnika sta pomembna zlasti v luči zelenih strukturnih sprememb na področju kmetijstva in s tem posledično dvigu konkurenčnosti tega sektorja. Z vidika izvajanja programa k temu pomembno prispevajo podpore na ukrepu 111 - Usposabljanje in izobraževanje, zlasti pa preko vstopnih kriterijev, vezanih na določeno izobrazbo, tudi ukrepa 112 - Mladi prevzemniki in 121 - Posodabljanje kmetijskih gospodarstev.

Delež nosilcev kmetij s formalno izobrazbo je v primerjavi z izhodiščno vrednostjo v obdobju štirih let narasel za 2,2 % in se že v letu 2010 tako zelo približal ciljni vrednosti. Delež nosilcev kmetij s kakršnokoli izobrazbo je v letu 2010 presegel postavljeno ciljno vrednost za leto 2013.

2.2 Ohranjanje kulturne krajine in varovanje okolja

Preglednica 6: Pregled kazalnikov osi 2

Indikator	Parameter Izhodiščna vrednost	vrednotenja	Izhodiščna vred. v 2006	Vrednost v letu 2009	Vrednost v letu 2010	Vrednost v letu 2011	Ciljna vrednost v 2013
Biotska raznovrstnost Obseg populacij indikatorskih vrst ptic¹⁷	indeks, 2008=100		100	96,6	79,9	80,2	100
Biotska raznovrstnost – Obseg kmet. površin visoke naravne vred.	Obseg kmetijske zemlje v rabi v območjih z visoko naravno vrednostjo v ha ¹⁸		444.658	441.721	NA	NA	447.358
Kakovost vode – Bruto bilanca hranil	Presežek dušika kg/ha ¹⁹		40	62	51	NA	≤ 40
Kmetijske površine z ekološko pridelavo	Obseg kmetijske zemlje v rabi z ekološko pridelavo v ha ²⁰		26.831	29.388	30.696	32.149 ²¹	64.000
Izvajanje okolju prijaznih kmet. praks	Obseg površin na katerih se izvajajo KOP ukrepi v ha ²²		177.682	212.939	202.305	202.257	200.000
Podnebne spremembe - Proizvodnja obnovljive energije v kmetijstvu in gozdarstvu	Površina namenjena proizvodnji obnovljivih virov energije v ha ²³ Pridobivanje obnovljivih virov energije iz gozdarstva v kToe ²⁴		2.100	4.424	5.303	4.770	3.000
			449	537	572	NA	494

¹⁷ Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, 2012. Tovrstni monitoring se je v Sloveniji pričel izvajati v letu 2007. Glede na to, da je bilo leto 2008 prvo leto s popolnim popisom, se po novem to leto upošteva kot izhodiščno leto (in ne leto 2007, kot je bil prvotno predpostavljen indeks). Vsi podatki po letih (2009, 2010 in 2011) so že izračunani na izhodiščno leto 2008=100).

¹⁸ Uporabljena metodologija sloni na podatkih o Zajemu rabe zemljišč (MKO) in uporabi srednjega scenarija in je enaka po vseh letih. Izračun za leto 2009 je bil narejen v okviru vmesnega vrednotenja PRP 2007-2013.

¹⁹ Agencija Republike Slovenije za okolje, 2011: Bilanca dušika v kmetijstvu. Obrazložitev trenda kazalnika, zaradi spremenjene metodologije se nahaja v poglavju 2.2.

²⁰ SURS, 2009a: Ekološko kmetijstvo, Slovenija, 2008 in SURS, 2010f: Eko kmetijstvo, Slovenija, 2009-končni podatki in SURS.

²¹ MKO, 2012: Kmetijstvo, ekološko kmetovanje, analiza stanja ekološkega kmetovanja.

²² AKTRP, 2012. Podatki se nanašajo na podukrepe KOP glede na leto uredbe.

²³ SURS, 2012: SI-Stat podatkovni portal, Kmetijstvo in ribištvo, rastlinska pridelava. Gre za kmetijske površine, namenjene za proizvodnjo biodizla - oljna ogrščica.

Doseganje ciljnih vrednosti osnovnih kazalnikov, povezanih s cilji

Ohranjanje kulturne krajine in varovanje okolja

Indeks populacije ptic kmetijske krajine se uporablja kot eden od pokazateljev stanja biotske raznovrstnosti v prostoru. Indeks kaže na ohranjanje primernih habitatov, v katerih se zadržujejo značilne vrste ptic. Ptice so iz več razlogov primerna taksonomska skupina za tvorbo indikatorjev. Živijo v večini habitatov, zaradi svoje mobilnosti hitro pokažejo spremembe v okolju in so visoko v prehranjevalni verigi. Iz preglednice 6 je razviden upad slovenskega indeksa ptic kmetijske krajine, zlasti če primerjamo leti 2010/2009, v letu 2011 pa je začel rahlo naraščati in je znašal 80,2 % (glede na leto 2008). Indeks zajema 25 značilnih vrst ptic slovenske kmetijske krajine. Indeks habitatno nezahtevnih vrst (generalistov) znaša za enako obdobje 100,6 %. Relativno strm upad populacij ptic kmetijske krajine je značilen za vso Evropo in je v večini primerov neposredna posledica intenzifikacije kmetijstva. Gibanje vrednosti kazalca kaže, da je potrebno stanje na področju biotske pestrosti, ki je sicer v Sloveniji v primerjavi s številnimi drugimi državami članicami EU zelo visoka²⁵, v prihodnje natančno spremljati in ugotoviti, ali gre v tem primeru le za medletno nihanje ali za obrat trenda v negativno smer, potrebno pa je tudi nadaljevati časovno serijo monitoringa ptic kmetijske krajine. V zmernem upadu v Sloveniji so repnik *Carduelis cannabina*, rumeni strnad *Emberiza citrinella*, rjavi srakoper *Lanius collurio*, hribski škrjanec *Lullula arborea*, veliki strnad *Emberiza calandra*; strm upad je doživela populacija smrdokavre *Upupa epops*; zmerno rast kažejo populacije postovke *Falco tinnunculus* in rumene pastirice *Motacilla flava*; močno rast kaže populacija slavca *Luscinia megarhynchos*. Značilnosti ploskev, na katerih se je izvedel monitoring (OMD, IBA, GERK, regija, tip krajine), vplivajo na trende in indekse, vendar prav tako vrstno specifično. Vrste Natura 2000, značilne za kmetijsko krajino (podatki monitoringa SPA) imajo različne trende: bela štorčja *Ciconia ciconia* ima stabilen trend, v zmernem upadu je populacija kosca *Crex crex* in velikega skovika *Otus scops*, v strmem upadu je populacija črnočelega srakoperja *Lanius minor*, negotov trend pa imajo kotorna *Alectoris graeca*, hribski škrjanec *Lullula arborea* (velja za IBA območja), pisana penica *Sylvia nisoria* in vrtni strnad *Emberiza hortulana*.

Nasprotno pa lahko kot pozitivno ocenimo naraščanje obsega ekološke pridelave in zmanjšanje vnosa hranil, ki je eden izmed ključnih kazalnikov kakovosti vode. V letu 2011 je bila metodologija spremljanja bilance dušika na nacionalni ravni nadgrajena in sicer so bili pri izračunu bilance dušika uporabljeni uradni statistični podatki. Nekatere potrebne informacije (npr. vsebnost dušika v pridelkih) so bile ocenjene na podlagi opisnih podatkov vrednosti ali strokovnih ocen. Bilanca dušika je bila izračunana za obdobje 1992-2010, pri čemer so bili v letu 2011, hkrati z izračunom za leto 2010, narejeni tudi manjši popravki za predhodno obdobje, ki so bili posledica sprememb vhodnih podatkov s strani Statističnega urada RS. Podana izhodiščna vrednost (40 kg N/ha) se nanaša na podatke iz obdobja 1995-1997, saj se tovrstne raziskave niso izvajale sistematično. Po novi metodologiji je bila vrednost bilance dušika za leto 2006 75 kg/ha. Le-ta se je v obdobju izvajanja programa zmanjševala, zadnji dosegljiv podatek je za leto 2010, in sicer 51 kg/ha.

Na področju ekološke pridelave se je obseg površin z ekološko pridelavo zvišal z začetnih 26.831 ha na 32.149 ha v letu 2011. Ciljna vrednost 64.000 ha je bila v okviru 5. spremembe PRP²⁶ korigirana (35.000 ha). Vzrok za spremembo so izkazani trendi rasti obsega površin, ki so vključene v ekološko kmetovanje v preteklih letih, kot tudi ugotovitve iz vmesnega vrednotenja PRP 2007-2013.

Ciljni obseg površin, na katerih se izvajajo kmetijsko-okoljski ukrepi (200.000 ha), se v obdobju 2009-2011 gibljejo okoli pričakovanih vrednosti.

Pozitivni trendi se izkazujejo pri gibanju vrednosti kazalnika, povezanega s proizvodnjo obnovljive energije v kmetijstvu in gozdarstvu. Obseg površin in količina, namenjenih proizvodnji obnovljivih virov energije iz kmetijstva in gozdarstva, namreč že presegajo zastavljene cilje.

²⁴ EUROSTAT, 2012: Environment and energy statistics, Energy Statistics.

²⁵ Na to kaže tako število zavarovanih vrst kot število in velikost populacij vrst in habitatnih tipov s seznamov dodatkov Direktive o pticah in Direktive o habitatih, zaradi katerih so oblikovana območja Natura 2000 in dejstvo, da ima Slovenija od vseh članic EU največji delež ozemlja, vključenega v območja Natura 2000 (35,5 %). Ta delež je pri večini držav manjši od 25 % - večji je le še pri treh drugih državah (Bolgarija: 34,0 %, Slovaška: 28,9 % in Španija: 28,1 %).

²⁶ Potrjena s strani EK dne 7. junija 2012. Glede na to, da to poročilo zajema podatke za stanje do 31. decembra 2011, je v tem oziru upoštevana 4. sprememba programa.

2.3 Izboljšanje kakovosti življenja v podeželskih območjih in spodbujanje gospodarske diverzifikacije

Preglednica 7: Pregled kazalnikov osi 3

Indikator	Parameter vrednotenja Izhodiščna vrednost	Izhodiščna vrednost v letu 2006 ²⁷	Vrednost v letu 2009	Vrednost v letu 2010	Vrednost v letu 2011	Ciljna vrednost v letu 2013
Kmetije z nekmetijskimi viri dohodka zaposlitve	Delež nosilcev kmetij z nekmetijskimi viri dohodka ²⁸	74,4 %	NA	74,8 %	NA	76 %
Zaposlenost izven kmetijstva	Zaposlenost v sekundarnem in terciarnem sektorju ²⁹	845.300	901.200	878.000	863.500	869.000
Gospodarski razvoj nekmetijskega sektorja	BDV v sekundarnem in terciarnem sektorju v mio € ³⁰	26.542 (2004–2005)	30.038	30.056	30.323	31.000
Obseg samozaposlovanja	Število samozaposlenih oseb ³¹	109.000	105.000	119.000	115.000	120.000
Uporaba interneta na podeželju	Delež gospodinjstev, ki ima dostop do interneta ³²	54 %	64 %	68 %	73 %	72 %
Turistična infrastruktura na podeželju	Število ležišč ³³	80.737	111.985	117.947	118.817	82.000
Razvoj storitvenega sektorja	Delež BDV storitev (od celotne BDV) ³⁴	63,3 %	66,5 %	67,6 %	NA	64,8 %
Vseživljenjsko učenje	Delež udeležencev usposabljanj starih med 25 in 64 let ³⁵	15 %	14,6 %	16,2 %	15,9 %	18 %

Doseganje ciljnih vrednosti osnovnih kazalnikov, povezanih s cilji

Izboljšanje kakovosti življenja v podeželskih območjih in spodbujanje gospodarske diverzifikacije

Število samozaposlenih oseb se je povečalo za 5,5 % iz 109.000 na 115.000 oseb. Povečala se je tudi zaposlenost v sekundarnem in terciarnem sektorju, in sicer z izhodiščnih 845.300 oseb na 863.500 oseb leta 2011 (2,2 %). Glede na izkazane trende bodo ciljne vrednosti dosežene.

Kaže se tudi razvoj nekmetijskega sektorja na podeželju, saj je njegova bruto dodana vrednost narasla za dobrih 14 % in se s 30.323 mio € že zelo približala ciljni BDV 31.000 mio €. Dostopnost interneta na podeželju je ves čas naraščala. V letu 2011 (73 %) je že preseгла pričakovano vrednost ob koncu programa in je enaka povprečju EU 27 (73 %). Število ležišč v turistični ponudbi je naraslo na 118.817 in s tem že preseгло ciljno vrednost 82.000. Pri tem

²⁷ Izhodiščne vrednosti so bile določene na podlagi podatkov iz leta 2006, razen tam, kjer je to posebej označeno z navedbo letnice podatka v oklepaju pod samim podatkom. Gre predvsem za kazalnike, za katere podatki l. 2006 niso bili na voljo.

²⁸ SURS, 2012: Popis kmetijstva 2010. Obseg dela na družinskih kmetijah.

²⁹ SURS, 2012: Bruto domači proizvod, temeljni agregati nacionalnih računov in zaposlenost 1995-2011, letni podatki.

³⁰ Enako kot prejšnji vir.

³¹ SURS, 2012: Statistične informacije št. 21/2010 (l. 2009), 19/2011 (l. 2010) in 5/2012 (podatki za 4. četrtletje l. 2011).

³² SURS, 2012: SI-Stat portal, Ekonomsko področje, Informacijska družba. Podatek velja za vse oblike dostopnosti do interneta.

³³ SURS, 2012: SI-Stat portal, Ekonomsko področje, Turizem.

³⁴ SURS, 2012: SI-Stat portal, Ekonomsko področje, Nacionalni računi in lasten preračun.

³⁵ EUROSTAT, 2012: Life-long learning.

je treba poudariti, da gre za število ležišč v celotni Sloveniji, saj je na ravni NUTS-2 celotna država obravnavana kot podeželsko območje³⁶.

Nekoliko nejasen je zaenkrat trend pri kazalniku Kmetije z nekmetijskimi viri dohodka zaposlitve, saj je časovna serija še prekratka, glede na dejstvo, da se je strukturalni popis kmetijskih gospodarstev izvaja vsako drugo leto. Zadnji strukturalni popis je bil tako leta 2008 za stanje leta 2007, strukturalni popis, ki bi moral biti v letu 2010 pa je nadomestil popis kmetijstva 2010. Ali bo ciljna vrednost leta 2013 dosežena, bo tako bolj jasno po naslednjem strukturalnem popisu kmetijskih gospodarstev.

2.4 LEADER – krepitev lokalnih razvojnih pobud

Preglednica 8: Pregled kazalnikov osi 4

Indikator	Parameter vrednotenja Izhodiščna vrednost	Izhodiščna vrednost v letu 2006 ³⁷	Vrednost v letu 2009	Vrednost v letu 2010	Vrednost v letu 2011	Ciljna vrednost v letu 2013
Vključenost lokalnih partnerstev v razvoj podeželja	Število prebivalstva, zajetega v LAS ³⁸	0	1.269.308	1.269.308	1.269.308	1.400.000
	Število delujočih LAS ³⁹	0	33	33	33	20
	Zaposlenost v sekundarnem in terciarnem sektorju ⁴⁰	845.300	901.200	878.000	863.500	869.000
	BDV v sekundarnem in terciarnem sektorju v mio € ⁴¹	26.542 (2004-2005)	30.038	30.056	30.323	31.000

Doseganje ciljnih vrednosti osnovnih kazalnikov, povezanih s cilji

LEADER – krepitev lokalnih razvojnih pobud

Na območju, na katerem so aktivne lokalne akcijske skupine za izvajanje pristopa LEADER, živi skoraj 1,3 milijona prebivalcev. Ustanovljenih in potrjenih je bilo 33 lokalnih akcijskih skupin, kar je skoraj za eno tretjino več od predvidenih. Če upoštevamo pokritost države z lokalnimi akcijskimi skupinami in vključenost podeželskega prebivalstva v lokalne akcijske skupine, lahko ugotovimo, da je pristop LEADER, kljub relativno majhnemu obsegu razpoložljivih sredstev, prepoznan kot pomemben in koristen del politike razvoja podeželja.

Ukrepi LEADER so prvenstveno namenjeni krepitvi potencialov za trajnosten razvoj posameznih podeželskih območij in lokalnih razvojnih pobud, predvsem preko podpiranja t.i. »mehkih«, nenaložbenih vsebin, ki jih kot prioritete prepozna lokalno okolje oz. lokalna akcijska skupina.

Vpliv izvajanja pristopa LEADER na spodbujanje zaposlovanja in ustvarjanja novih delovnih mest ali povečevanje BDV je zaradi narave pristopa zgolj posreden. Ukrep 431 sicer prispeva k ohranjanju oz. dopolnitvi že obstoječih delovnih mest v okviru upravljanja lokalne akcijske skupine, ne beležimo pa večjega ustanavljanja novih delovnih mest oz. zaposlitev. Podatka o zaposlenosti in BDV v terciarnem in sekundarnem sektorju se zato nanašata na celotno državo in vse politike, sektorje in dejavnosti. Potencialni vpliv ukrepov LEADER na stanje obeh kazalnikov je zato zgolj posreden, zaradi majhnega obsega finančnih sredstev, ki so namenjena izvajanju pristopa LEADER in projektom, namenjenih spodbujanju zaposlovanja in ustvarjanja novih delovnih mest pa tudi manj signifikanten.

³⁶ Iz gibanja tega kazalnika je torej razvidno, da je število ležišč v državi znatno naraslo. Podatki o spremljanju turistične infrastrukture na podeželju so na voljo od leta 2008 dalje. Podatki kažejo, da je v obdobju 2008-2011 št. ležišč na turističnih kmetijah naraslo za 1.032 ležišč oz. 30,5 % (v letu 2008 je bilo zabeleženih 3.379, v letu 2011 pa 4.411 ležišč).

³⁷ Izhodiščne vrednosti so bile določene na podlagi podatkov iz leta 2006, razen tam, kjer je to posebej označeno z navedbo letnice podatka v oklepaju pod samim podatkom. Gre predvsem za kazalnike, za katere podatki l. 2006 niso bili na voljo.

³⁸ MKO, 2012. Letna poročila o napredku v okviru Programa razvoja podeželja RS 2007-2013.

³⁹ Enako kot prejšnji vir.

⁴⁰ SURS, 2012: Bruto domači proizvod, temeljni agregati nacionalnih računov in zaposlenost 1995-2011, letni podatki.

⁴¹ Enako kot prejšnji vir.

3 NAPREDEK PRI IZVAJANJU NSN 2007–2013

V sledečem poglavju je predstavljen napredek pri izvajanju NSN 2007–2013 z vidika uspešnosti doseganja ciljnih vrednosti. Poudarek je na napredku v letih 2010 in 2011.

Na podlagi izkušenj iz tekočega izvajanja PRP 2007–2013 in ugotovitev iz sprotnega vrednotenja, letnih poročil in vmesnega vrednotenja PRP 2007–2013 je prišlo v obdobju 2010–2011 do 4. spremembe PRP 2007–2013, ki je bila s strani EK potrjena 30. 3. 2011. Spremembe so bile v sledečih ukrepih: 111, 112, 113, 125, 211, 212, 214, 311, 312, 41, 421 in 431.

3.1 Napredek pri izvajanju glede na cilje povečanja konkurenčnosti agroživilstva in gozdarstva (nacionalna prednostna naloga 1. osi)

Izhodiščni kazalniki, ki so povezani s cilji povečanja konkurenčnosti agroživilstva in gozdarstva (cilji 1. osi), kažejo na približevanje zastavljenim ciljem, zlasti se kažejo pozitivni trendi pri kazalnikih Usposabljanje in izobraževanje v kmetijstvu, Produktivnost dela v kmetijstvu, Produktivnosti dela v gozdarstvu (glede na novo EUROSTATovo metodologijo), pa tudi pri kazalniku Produktivnost dela v živilsko predelovalni industriji. Negativni trend pa se kaže pri kazalniku, s katerim primerjamo produktivnost dela v slovenskem kmetijstvu z EU-25. Splošno bi lahko zaključili, da gre za ugoden napredek izvajanja NSN glede na zastavljene cilje, povezane s povečanjem konkurenčnosti agroživilstva in gozdarstva.

V okviru 1. osi – izboljšanje konkurenčnosti kmetijskega in gozdarskega sektorja, prispevajo izvajani ukrepi k izhodiščnim kazalnikom, ki so povezani s prednostnimi nalogami 1. osi.

Ukrepi za dvig usposobljenosti in krepitev človeškega potenciala v kmetijstvu in gozdarstvu

(21 odstotkov skupnih sredstev namenjenih osi 1 glede na NSN– 1. sprememba)

Izvajanje ukrepa 111 – Usposabljanje za delo v kmetijskem, gozdarskem in živilskem sektorju je bilo do sedaj zelo šibko glede doseganja načrtovanih učinkov in rezultatov. Upravičenci so bili omejeni na nosilce kmetijskih gospodarstev in zasebne lastnike gozdov. Izvajanje ukrepa v obdobju 2007–2009 je koristilo obstoječi sistem nacionalnih poklicnih kvalifikacij in usposabljanj in je le krilo stroške pridobivanja kvalifikacij zainteresiranim upravičencem.

Glede na nizko število prijav je tudi izvajalec vmesnega vrednotenja PRP 2007–2013 ocenil, da obstoječi sistem izobraževanj ni dovolj privlačen za potencialne upravičence. Stroški izobraževanj so bili običajno nizki (171 € na upravičenca v povprečju), pri čemer se pojavlja tudi vprašanje nesorazmerno visokih administrativnih stroškov za pripravo razpisa in obdelave vlog ter zahtevkov. Evalvator vmesnega vrednotenja PRP 2007–2013 je tako ugotavljal, da iz navedenih vidikov ni mogoče doseči operativnih ciljev. Enako velja za doseganje specifičnega cilja Dvigniti raven usposobljenosti za delo v kmetijstvu in gozdarstvu. (Oikos d.o.o. et al⁴², 2010, str. 58).

V letu 2010 in 2011 so bile zato aktivnosti na ukrepu 111 usmerjene v spremembe njegovega izvajanja in v pripravo novega javnega razpisa, ki je bil objavljen konec leta 2011. Ukrep sedaj temelji na novem konceptu, po katerem so končni koristniki še vedno posamezniki, ki se ukvarjajo s kmetijsko, gozdarsko ali živilsko-predelovalno dejavnostjo, vlagatelji pa so izobraževalne oziroma za izobraževanje usposobljene ustanove, ki jim v skladu z objavljenim javnim razpisom ARSKTRP potrdi primerne izobraževalne programe. Zaradi počasnega črpanja sredstev smo prepolovili razpoložljiva sredstva namenjena za ta ukrep, s tem pa tudi spremenili ciljne vrednosti kazalnikov učinka ukrepa: Število udeležencev usposabljanj (iz 15.500 na 5.000), Število dni usposabljanj (iz 5.000 na 2.500) ter Število udeležencev, ki so uspešno zaključili usposabljanje (iz 10.000 na 5.000). S spremembami ukrepa pričakujemo, da bomo dosegli nove zastavljene cilje.

⁴² Oikos d.o.o et al, 2010: Poročilo o vmesnem vrednotenju Programa razvoja podeželja 2007–2013.

Z izvajanjem **ukrepov 112 in 113** za krepitev človeškega potenciala v kmetijstvu in gozdarstvu se na slovenskem podeželju izvajajo procesi postopnega starostnega prestrukturiranja na kmetijskih gospodarstvih.

Ukrep 112 – Pomoč mladim prevzemnikom kmetij je uspešen ukrep tako z vidika števila mladih prevzemnikov, kot z vidika črpanja sredstev. Napredek je bil narejen tudi z uvedbo elektronskega načina vlaganja vlog. Mladi kmetje z naložbami prispevajo k posodobitvi že obstoječe kmetijske dejavnosti ali pa se odločijo, da na prevzeti kmetiji začnejo s popolnoma novo kmetijsko dejavnostjo, kar pripomore k izboljševanju produktivnosti dela v kmetijstvu. Ukrep se dobro dopolnjuje z ukrepom 121 - Posodabljanje kmetijskih gospodarstev. Podatki do konca leta 2011 kažejo, da je bilo kar 30 % upravičencev na ukrepu 121 hkrati mladih kmetov, ki so pridobili sredstva iz ukrepa 112. Uspešno pa se dopolnjuje tudi z ukrepom 113 - Zgodnje upokojevanje kmetov, saj je 89 % prevzemnikov kmetij, ki so prevzeli kmetijo po upokojitvi nosilcev s pomočjo ukrepa 113, pridobilo sredstva tudi na ukrepu 112, kjer so se le-ti s poslovnim načrtom zavezali, da bodo nadaljevali in posodobili oziroma začeli z novo kmetijsko dejavnostjo na prevzeti kmetiji. Mladi prevzemniki imajo v povprečju tudi višjo stopnjo izobrazbe, tako da se z ukrepom izboljšuje tudi kazalnik Delež nosilcev kmetij, ki imajo formalno kmetijsko izobrazbo.

Prvotni cilj PRP 2007–2013 je bil z vidika ciljne vrednosti kazalnika učinka podpreti 1.200 mladih kmetov, kar smo z zaprtjem tretjega javnega razpisa z dne 5. 10. 2010 že presegli. Ker je črpanje sredstev iz tega ukrepa uspešno, je bil v okviru 3. spremembe PRP 2007–2013 dvignjen najvišji znesek podpore, ki ga lahko upravičenec prejme iz naslova tega ukrepa (iz 40.000 € na 70.000 €), zanimanje za vsot v ta ukrep pa je zelo veliko, smo v okviru 4. spremembe PRP 2007–2013 povišali razpoložljiva sredstva na ukrepu iz 35 mio € na 46 mio €. S 4. spremembo PRP 2007–2013 smo dvignili razpoložljiva sredstva ukrepa iz 35 mio € na 46 mio €. Glede na povišanje razpoložljivih sredstev na ukrepu in podatke o dosedanjem izvajanju ukrepa (število vlog, višina odobrenih sredstev) smo s 4. spremembo PRP 2007–2013 tudi povišali ciljno vrednost kazalnika učinka Število mladih kmetov, ki so prejeli pomoč iz 1.200 na 1.700.

Ukrep 113 - Zgodnje upokojevanje kmetov sicer nima velikega ekonomskega učinka, vendar pa se z ukrepom spodbuja starejšo generacijo kmetov, da prej predajo kmetijo mlajši generaciji. Dodana vrednost ukrepa se kaže v povezavi z drugimi ukrepi, še posebej z ukrepom 112, ko se mladi prevzemniki kmetij s poslovnim načrtom zavežejo, da bodo nadaljevali s kmetijsko dejavnostjo na prevzeti kmetiji oz. da bodo kmetijsko gospodarstvo posodobili, pogosto s kandidiranjem za sredstva iz naslova ukrepa 121.

Na ukrepu je bilo do konca leta 2011 izplačanih dobrih 9 mio €, kar je znašalo glede na 38 mio € (3. sprememba PRP 2007–2013) manj kot 24 % razpoložljivih sredstev. Gre za nizko intenziteto črpanja sredstev, saj gre za izplačevanje sredstev upravičencem v 10-letnih rentah, kar bo imelo finančne posledice, ki presegajo obdobje izvajanja PRP 2007–2013. Tudi na podlagi ugotovitev evalvatorja vmesnega vrednotenja PRP 2007–2013, ki ugotavlja, da bo izvajanje ukrepa prispevalo k doseganju ciljnih vrednosti ukrepa (210 zgodnje upokojenih kmetov in 2.226 ha prenesenih kmetijskih in gozdnih zemljišč), vendar ima prispevek ukrepa relativno majhen učinek na boljše doseganje ciljnih vrednosti. (Oikos d.o.o. e tal, 2010, str. 68. Na podlagi ugotovitev so se na ukrepu znižala razpoložljiva sredstva z 38 mio € na 32 mio €, pri čemer spremembe kazalnikov kljub manjšemu znižanju razpoložljivih sredstev niso bile potrebne in jih bo izvajanje ukrepa do konca programskega obdobja predvidoma izpolnilo.

Ukrepi za prestrukturiranje fizičnega kapitala v kmetijstvu ter spodbujanje inovativnosti

(63 odstotkov skupnih sredstev namenjenih osi 1 glede na NSN – 1. sprememba)

V okviru **ukrepa 121 - Posodabljanje kmetijskih gospodarstev**, ki prispeva k izboljšanju produktivnosti dela v kmetijstvu, beležimo uspešno izvajanje. Do konca leta 2011 je bilo objavljenih 15 javnih razpisov. Na javne razpise iz naslova tega ukrepa je skupaj prispelo 3.757 vlog, od katerih jih je bilo 2.520 odobrenih, od tega jih je bilo predhodno 28 % uspešnih tudi na ukrepu mladi prevzemniki. 63 % vlog prihaja z območij OMD, kar kaže na dobro povezovanje z drugimi ukrepi.

Ukrep beleži tudi dobro finančno izvajanje, saj je bilo do konca leta 2011 izplačanih 51,3 mio €. Na ravni celotnega ukrepa znaša povprečna vrednost odobrenih sredstev na vlogo 38.263 €, povprečna vrednost celotne investicije na

vlogo pa 116.317 €. Skupni znesek odobrenih sredstev znaša 96.422.574 €, kar predstavlja 93,6 % razpoložljivih sredstev za ta ukrep.

Na podlagi uspešnih rezultatov ukrepa in na podlagi interesa potencialnih upravičencev se je s 4. spremembo PRP 2007–2013 povečal obseg javnih sredstev v višini 12,1 mio €. Kljub temu, da se je povečal obseg javnih sredstev, nismo predvideli povečanja števila podprtih kmetijskih gospodarstev. Razlog je v povečanju deleža podpore za 10 odstotnih točk na račun novih izzivov, ki temeljijo na podlagi 16a člena Uredbe 1698/2005/ES. Zaradi povišanja intenzivnosti pomoči se skupni obseg naložb poveča le iz 183,9 na 189,3 mio €.

Tudi evalvator vmesnega vrednotenja ugotavlja, da gre za relativno uspešen ukrep. Povprečna starost nosilcev kmetijskih gospodarstev je znatno nižja od slovenskega povprečja. Vendar pa evalvator tudi ugotavlja nesorazmernost med velikostjo investicij in skromnim povečanjem BDV/PDM, zato predlaga, da se ukrep tesneje poveže z izobraževanjem in vzporednim povezovanjem skupin proizvajalcev ter vključevanjem v sheme kakovosti. (Oikos d.o.o. et al, 2010, str. 94). To je verjetno eden izmed razlogov, da beležimo pri kazalniku Produktivnost dela v kmetijstvu v primerjavi z EU-25 neugodno stanje.

Tudi za **ukrep 122 - Povečanje gospodarske vrednosti gozdov** se beleži uspešno izvajanje in črpanje sredstev.

Do konca leta 2011 je na razpise prispelo 1.869 vlog, od katerih je bilo odobrenih 1.121. Skupni znesek odobrenih sredstev znaša 19.672.784 € oziroma 17.549 € na odobreno vlogo. Največ odobrenih vlog je bilo za naložbe v nakup nove gozdarske mehanizacije ter opreme za sečnjo in spravilo lesa, ki predstavljajo 74 % vrednosti dodeljenih sredstev, naložbe v gradnjo in rekonstrukcijo gozdnih vlak pa predstavljajo 26 % vrednosti dodeljenih sredstev. Zanimanje potencialnih vlagateljev je zelo veliko, ker je obstoječa mehanizacija in oprema zastarela in manj varna za delo v gozdu. Tako ima ukrep, poleg prispevka k izboljševanju Produktivnosti dela v gozdarstvu, tudi pomemben vpliv na povečano varnost pri delu v gozdu.

Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007–2013 je 1.500 lastnikov gozdov, ki so prejeli pomoč, s skupnim obsegom naložb v višini 51,9 mio €. Oba omenjena kazalnika sta bila korigirana s potrditvijo 4. spremembe PRP 2007–2013. Razlog za korigiranje ciljnih vrednosti je bila predpostavka, da bodo vlagatelji vlagali več skupinskih vlog v okviru združenj lastnikov gozdov, zlasti za gradnjo gozdne infrastrukture, vendar se to ni zgodilo, saj vlagatelji zaradi zahtevne gradbene zakonodaje niso uspeli pridobiti dovoljenja za gradnjo. Zaradi velikega interesa potencialnih vlagateljev so se povečala sredstva, namenjena za ta ukrep za 1 mio € (iz 24,9 mio € na 25,9 mio €).

Izvajanje **ukrepa 123 - Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom** poteka tekoče in z dobrim črpanjem. Do konca leta 2011 je bilo iz naslova tega ukrepa objavljenih 11 javnih razpisov. Na razpise je skupaj prispelo 697 vlog, od katerih jih je bilo odobrenih 383, ob tem pa velja, da vloge za zadnja dva javna razpisa do konca leta 2011 še niso bile obdelane. Skupni znesek odobrenih sredstev znaša 82.983.749 €, kar predstavlja 89 % razpoložljivih sredstev za ta ukrep, v povprečju pa je bilo odobrenih 216.668 € na vlogo. Celotna vrednost podprtih naložb znaša 264.329.861 € oziroma 690.156 € na naložbo.

Glede na dejavnosti, ki so predmet podpore, je bilo namenjenih za področje trženja in predelave kmetijskih proizvodov pri pravnih osebah 76,7 % vseh odobrenih sredstev, na kmetijah pa 6,8 %, za naložbe v prvo stopnjo predelave lesa je bilo namenjenih 16,5 % vseh odobrenih sredstev.

Pri večini projektov gre za rekonstrukcije, dozidave in preureditve proizvodnje ter za nakup strojne opreme. Od 383 podprtih projektov do konca leta 2011 je bilo 237 projektov, ki so bili namenjeni vpeljavi novih proizvodov in/ali tehnologij.

Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007–2013 je 450 podprtih podjetij s skupnim obsegom naložb v višini 227,1 mio €. Do konca leta 2011 so bile odobrene vloge 298 vlagateljem (podjetjem in fizičnim osebam), kar predstavlja 66 % vrednosti zastavljenega cilja. Celotna vrednost podprtih naložb obsega 264,3 mio € sredstev, kar predstavlja že 116 % raven zastavljenega cilja (59 % v letu 2010). To je posledica nižjega deleža odobrenih sredstev glede na prvotno načrtovanje, ki v povprečju znaša 31 % vrednosti naložb, planirana vrednost pa je znašala 41 % vrednosti naložb. Nad pričakovanjem vsebujejo vloge višji delež neupravičenih stroškov.

Ciljna vrednost dodatnega nacionalnega kazalnika je 126 podprtih mikro podjetij oziroma kmetijskih gospodarstev z naložbami v prvo stopnjo predelave lesa. Do konca leta 2011 je bilo v okviru ukrepa podprtih 56 mikro podjetij oziroma kmetijskih gospodarstev, kar predstavlja 44 % ciljne vrednosti.

Ukrep prispeva k izboljševanju produktivnosti dela v živilsko predelovalni industriji. Z zadnjo, 4. spremembo PRP 2007–2013, se tako finančne postavke kot kazalniki niso spreminjali.

Za Slovenijo je značilna tudi razdrobljenost enot rabe, ki so poleg tega po večini majhne in razpršene. Neugodna zemljiška struktura predstavlja pomembno oviro pri nadaljnjem razvoju kmetijstva. Premalo je izkoriščeno tudi namakanje v sektorjih z visoko dodano vrednostjo, kot so sadjarstvo, vinogradništvo in hmeljarstvo. Zato je namen **ukrepa 125 - Izboljšanje in razvoj infrastrukture povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva** izboljšanje stanja, ki vpliva na produktivnost dela v kmetijstvu.

Za namen komasacij so vlagatelji poslali 27 vlog, od katerih je bilo 23 odobrenih. Znesek odobrenih sredstev znaša 34 % razpoložljivih sredstev za ta namen. Povprečna vrednost odobrenih projektov znaša 258.560 € na vlogo. Skupno je bilo v komasacije vključenih 5.146 ha zemljišč, ki so bila pred postopkom komasacije razdeljena na 15.999 parcel. Po postopku komasacije se je število parcel v tem območju zmanjšalo na 8.260.

V dosedanjem izvajanju ukrepa je na javne razpise za namen namakanja prispelo šest vlog, do konca leta 2011 pa so bile odobrene štiri vloge v višini 3.516.870 € sredstev. Dve vlogi sta bili odobreni v Podravski, dve pa v Savinjski regiji. Izplačil do konca leta 2011 še ni bilo. Značilnost ukrepa za namen namakanja je zahtevna dokumentacija, predvsem pa dolgotrajen postopek pridobivanja ustrezne dokumentacije.

Zaradi manjšega obsega tehnoloških posodobitev hidromelioracijskih sistemov smo predlagali znižanje sredstev in popravek kazalnikov. Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007–2013 je z uveljavitvijo 4. spremembe programa 88 podprtih aktivnosti s skupnim obsegom naložb v višini 38 mio €.

V letu 2011 so se začeli izvajati odobreni projekti izgradnje in prenove namakalnih sistemov. Hkrati se je zaradi dodatnih aktivnosti MKGP pospešeno pripravljala dokumentacija za izgradnjo novih namakalnih sistemov. To bo precej izboljšalo koriščenje sredstev. V letu 2012 se načrtuje izvedba dveh javnih razpisov, s katerima se načrtuje doseganje popravljanih ciljev. Vpliv na izboljšanje produktivnosti dela v kmetijstvu pa se zaradi zamika lahko pričakuje šele v prihodnjih letih.

Ukrepi za izboljšanje kakovosti kmetijske proizvodnje in proizvodov

(16 odstotkov sredstev namenjenih osi 1 glede na NSN – 1. sprememba)

Ukrep 132 - Sodelovanje kmetijskih proizvajalcev v shemah kakovosti hrane, **ukrep 133** - Podpora skupinam proizvajalcev pri dejavnostih informiranja in pospeševanja prodaje za proizvode, ki so vključeni v sheme kakovosti hrane, in **ukrep 142** – Podpore za ustanavljanje skupin proizvajalcev predstavlja skupino ukrepov za izboljšanje kakovosti kmetijske proizvodnje in proizvodov, katerih cilj je okrepiti učinkovitost in kakovost pridelave, predelave in trženje proizvodov ter s tem prispevati k višji produktivnosti dela v predelovalni dejavnosti, kot tudi v kmetijstvu in gozdarstvu.

V dosedanjem izvajanju NSN 2007–2013 je napredek omenjene skupine ukrepov pod načrtovanimi cilji. Kot ugotavlja tudi evalvator vmesnega vrednotenja PRP 2007–2013 sta ukrepa 132 in 142 manj privlačna, saj npr. upravičencem ukrepa 132 omogoča zgolj kritje vsakoletnih stroškov kontrole, ki jo opravljajo zaradi obveznosti shem, v katere se vključijo, k nizkemu vključevanju v ukrep 142 pa prispeva tudi previdnost upravičencev glede obveznosti ter povezovanja v širše institucije, zaradi česar, kot ugotavlja evalvator, ne bo mogoče počrpati vseh predvidenih sredstev. (Oikos d.o.o. et al, 2010, str. 136).

Zaradi manjšega interesa potencialnih upravičencev so se s 4. spremembo PRP 2007–2013 znižala finančna sredstva za ukrep 132 iz 16,1 mio € na 9,6 mio €, posledično pa se je znižal kazalec učinka Število podprtih kmetijskih gospodarstev, vključenih v sheme kakovosti, iz 10.000 na 8.500. Podoben trend izvajanja se kaže tudi pri ukrepu 133, pri katerem so se ravno tako s 4. spremembo PRP 2007–2013 znižala sredstva iz 6,6 mio € na 5,6 mio €, posledično pa tudi pričakovano število podprtih projektov iz 50 na 40.

Ker ekološki kmetje v RS slabo črpajo sredstva, ki so jim namenjena v okviru 1. in 3. osi PRP 2007–2013, je MKGP v sodelovanju s KGZS izvedel **izobraževanje kmetov o ukrepih 1. in 3. osi PRP 2007–2013 primernih za ekološke kmete**. V letu 2011 smo zato v sodelovanju z KGZS – Kmetijsko svetovalno službo izvedli štiri izobraževanja, ki se jih je udeležilo skupaj 133 udeležencev: Izobraževanja so obsegala naslednje vsebine:

1. predstavitev ekološke pridelave in predelave kmetijskih proizvodov,
2. razvoj eko kmetijstva v Sloveniji,
3. predstavitev ukrepov 1. in 3. osi ukrepov PRP 2007–2013,
4. predstavitev dobre prakse.

Istočasno se je pripravil nov javni razpis, ki je bil objavljen 3. 6. 2011 in vključuje dodatno shemo kakovosti – integrirana pridelava, ki do takrat ni bila upravičena do podpore. Prav tako se je poenostavil prijavitni obrazec, ki vključuje najbolj nujne podatke za pravilno izvedbo ukrepa 132. Izboljšanja so bila tudi pri ukrepu 142. V letu 2011 so se objavili trije javni razpisi, v katerih so poenostavljeni pogoji glede dokazovanja članstva in tržne usmerjenosti članov skupine proizvajalcev.

3.2 Napredek pri izvajanju glede na cilje ohranjanje kulturne krajine in varovanje okolja (nacionalna prednostna naloga 2. osi)

Izhodiščni kazalniki, ki so povezani s cilji ohranjanja kulturne krajine in varovanja okolja (cilji 2. osi), kažejo na približevanje ciljnim vrednostim pri kazalnikih Kakovost vode – bruto bilanca hranil, Izvajanje okolju prijaznih kmetijskih praks ter pri Proizvodnji obnovljive energije v kmetijstvu in gozdarstvu (podnebne spremembe). Pri omenjenih kazalnikih smo ciljne vrednosti že dosegli. Počasen pozitiven trend izkazuje še kazalnik Kmetijske površine z ekološko pridelavo. Neugodni trend pa se kaže pri biotski raznovrstnosti, vendar pa je potrebna daljša časovna serija meritev.

Ukrepi 2. osi so po intenzivnosti črpanja sredstev do sedaj najuspešnejši ukrepi PRP 2007–2013. Sredstva v okviru teh ukrepov se namenjaajo za financiranje:

- izravnalnih plačil za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost,
- kmetijsko okoljskih ukrepov (ukrepi SKOP) iz PRP 2004–2006 do leta 2010,
- kmetijsko okoljskih plačil s 23 kmetijsko okoljskimi podukrepi (podukrepi KOP) in
- pozitivno rešenih pritožb za te namene.

Ohranjanje kmetijstva v območjih z neugodnimi naravnimi danostmi za kmetovanje

(48 odstotkov sredstev namenjenih 2. osi glede na NSN – 1. sprememba)

V okviru PRP 2007–2013 je za **ukrep 211 - Plačila kmetom zaradi omejenih možnosti na gorsko hribovskih območjih** na voljo 261,2 mio € sredstev. Črpanje sredstev na ukrepu je zelo uspešno, saj je bilo do konca leta 2011 izplačanih 61 % razpoložljivih sredstev za ukrep. V dosedanem izvajanju ukrepa je dobilo odobrene in izplačane zahteve 36.582 kmetijskih gospodarstev (110 % ciljne vrednosti) v skupnem fizičnem obsegu 259.970 ha (113 % ciljne vrednosti) kmetijskih zemljišč. »Skupno« pomeni, da je kmetijsko gospodarstvo vsaj v enem letu prejelo sredstva za vključenost v OMD, oziroma da je bilo za kmetijsko zemljišče izplačana podpora vsaj v enem letu.

V okviru PRP 2007–2013 je za **ukrep 212 - Plačila kmetom na območjih z omejenimi možnostmi, ki niso gorsko hribovska območja**, na voljo 50,1 mio € sredstev. Do konca leta 2011 je bilo na ukrepu izplačano že za 41,4 mio € sredstev, kar predstavlja 82 % razpoložljivih sredstev za ukrep. Tudi sicer je ukrep zelo uspešen, saj je v dosedanem izvajanju ukrepa dobilo odobrene in izplačane zahteve skupno 13.656 kmetijskih gospodarstev (122 % ciljne vrednosti) v skupnem obsegu 96.777 ha (128 % ciljne vrednosti) kmetijskih zemljišč.

Ukrepa 211 in 212 sta že od začetka izvajanja programa uveljavljena ukrepa, ki sta se prenesla iz prejšnjega programskega obdobja in ju upravičenci dobro poznajo. Pri izvajanju ukrepov je teklo tudi dobro sodelovanje med različnimi institucijami – med ministrstvom, plačilno agencijo, kmetijsko svetovalno službo in raziskovalnimi institucijami, ki je zajemalo aktivnosti svetovanja, izobraževanja idr.

V vmesnem vrednotenju PRP 2007–2013 je evalvator ugotavljal prispevek ukrepa 211 in 212 k ohranjanju ali spodbujanju sistemov trajnostnega kmetovanja. Ugotovil je, da upoštevanje zahtev navzkrižne skladnosti, skladno z Uredbo 1782/2003, s strani prejemnikov sredstev prispeva k sistemom trajnostnega kmetovanja ob predpostavki, da se upošteva obseg površin, na katerih se ukrepa izvajata in da vsi upravičenci spoštujejo zahteve navzkrižne skladnosti. Vnos gnojil je tako časovno ustrezen, fitofarmaceutvska sredstva se vnašajo v skladu z navodili, kar pripomore k manjšemu vnosu emisij v tla in posledično v vode. Evalvator pa ob tem hkrati ugotavlja, da vsi upravičenci, ki so vključeni v ukrepa, ne upoštevaajo zahtev navzkrižne skladnosti, saj zaradi kršitev, ki jih ugotavlja kontrola ARSKTRP, prihaja do nekaterih znižanj izplačil oz. celo do vračanja sredstev. Vendar pa evalvator ugotavlja, da sta ukrepa učinkovita z vidika doseganja ciljev in z vidika zagotavljanja trajnostnega kmetovanja ter uspešne podeželske skupnosti. (Oikos d.o.o. et al, 2010, str. 173)

Izvajanje okolju prijaznih kmetijskih praks

(52 odstotkov sredstev namenjenih 2. osi glede na NSN – 1. sprememba)

V okviru **ukrepa 214 - Kmetijsko okoljska plačila** sta se od začetka izvajanja PRP 2007–2013 izvajali dve shemi kmetijsko okoljskih plačil:

- ukrepi SKOP iz PRP 2004–2006 in
- podukrepi KOP iz PRP 2007–2013.

Obveznosti za ukrepe SKOP iz programskega obdobja 2004–2006 so se zaključile z letom 2010 in se niso podaljševale. Za upravičence, ki so v podukrepe KOP iz PRP 2007–2013 vstopili v letu 2007, so se petletne obveznosti zaključile z letom 2011. Ti upravičenci bodo v letu 2012 zaključene petletne obveznosti lahko podaljšali do leta 2013. Upravičenci, ki so v podukrepe KOP vstopili kasneje in bi se jim petletne obveznosti zaključile po 31. 12. 2015, pa se bodo obravnavali v skladu s takrat veljavnimi zadevnimi predpisi EU.

Zaradi zaključka kmetijsko okoljskih obveznosti iz predhodnega programskega obdobja (PRP 2004–2006) se je izvedla sprememba razpoložljivih finančnih sredstev. S 4. spremembo PRP 2007–2013 je RS prenesla finančna sredstva v višini 20 mio € s kmetijsko okoljskih ukrepov (koda 214) k plačilom za gorska in druga območja z omejenimi dejavniki (koda 211 ali koda 212). Sprememba razpoložljivih sredstev na ukrepih 2. osi tako ne bo preprečila ustreznosti izvajanja kmetijsko okoljskih podukrepov in z njimi povezanih obveznosti in zahtev.

Ukrep se izvaja v skladu z zastavljenimi cilji kazalnikov učinka, tako je bilo do konca leta 2011 vključenih 26.687 kmetijskih gospodarstev (100 % ciljne vrednosti), in sicer za 385.105 ha zemljišč (102 % ciljne vrednosti), oziroma 261.032 ha (124 % ciljne vrednosti) tistih zemljišč, na katerih se izvaja vsaj en kmetijsko okoljski (pod)ukrep. Na ukrepu 214 je bilo do konca leta 2011 izplačanih 158,4 mio € sredstev, kar predstavlja 56 % razpoložljivih sredstev za ukrep. Tudi sicer je za ukrep 214 namenjenih največ sredstev v okviru prednostne naloge 2. osi.

Ciljna vrednost kazalnika Obseg površin znotraj območij Natura 2000, na katerih se izvajajo kmetijsko okoljski (pod)ukrepi, je 62.000 ha. Do konca leta 2011 je bilo takih površin 56.692 ha oz. 91,4 % predvidenega cilja. Ciljna vrednost je bila določena na podlagi trendov vključevanja v ekološko kmetovanje v letih 1999–2006. Ker podatki kažejo na počasen trend vključevanja v ekološko kmetovanje, je Organ upravljanja s predlogom 5. spremembe PRP 2007–2013 popravil kazalnik na nižjo vrednost. Sicer je povpraševanje po ekoloških pridelkih in izdelkih na trgu precejšnje, vendar pa ekološki pridelovalci niso tržno povezani in na trgu ne nastopajo skupaj, zato se tej problematiki posveča pozornost tudi v okviru ukrepov osi 1 PRP 2007–2013. Da pa bi kmetovalce spodbudili k večjemu vključevanju v podukrep Ekološko kmetovanje, bo v okviru prihodnje spremembe PRP 2007–2013 omogočena podpora za kmetijska gospodarstva, ki se bodo v ta način pridelovanja preusmerjali. Poleg tega vstop v podukrep ni zaprt, zato se vsako leto lahko vanj vključujejo novi upravičenci.

Pri ukrepu 214 se je pri izvajanju izkazal kot problematičen obstoječi sistem kršitev in sankcij, saj je bil v mnogih primerih strožji od zahtev, ki jih določajo predpisi EU. Posledično je plačilna agencija na podlagi ugotovitev postopka sledljivosti izvajanja podukrepov zaradi obstoječega sistema kršitev in sankcij izdala zelo veliko število odločb za vračilo sredstev, na kar je opozorila že revizija Evropske komisije. Zato je Organ upravljanja s 4. spremembo PRP 2007–2013 omogočil dopolnitev Kataloga kršitev in sankcij z navedbo o sankcioniranju nepravilnosti pri podukrepih integrirane pridelave in ekološkega kmetovanja, ki so bile ugotovljene s strani organizacij za kontrolo in certificiranje integrirane pridelave ali organizacij za kontrolo in certificiranje ekološke pridelave oziroma predelave. Sankcije so sedaj bolj učinkovite, odvračalne in sorazmerne s težo kršitve. Na ta način je sistem kršitev in sankcij za podukrepe bolj pregleden kot do sedaj in lažje razumljiv tudi za upravičence, kar naj bi se odrazilo tudi v zmanjšanju deleža vračil že prejetih sredstev s strani upravičencev.

V poročilu vmesnega vrednotenja PRP 2007–2013 je evalvator v okviru ukrepa 214 ugotavljal, koliko so kmetijsko okoljski podukrepi prispevali k ohranjanju ali spodbujanju sistemov trajnostnega kmetovanja. Ugotovitve so bile, da so zahteve podukrepov take, da vključenost v podukrepe predstavlja načine kmetovanja, ki so trajnostni. Posledično je celotna neto površina ukrepov opredeljena kot površina trajnostnega kmetovanja. Podukrepi KOP-a so se leta 2009 izvajali na 32,7 %, ukrepi SKOP-a pa na 1,9 % vseh kmetijskih zemljišč v uporabi, kar pomeni, da se je na približno tretjini kmetijskih zemljišč v uporabi trajnostno kmetovalo. (Oikos d.o.o. et al, 2010, str. 190)

Izhodiščna kazalnika, ki opredeljujeta ohranjanje oz. izboljševanje biotske raznovrstnosti, izkazujeta negativen trend. Podukrepi, ki po ugotovitvah evalvatorja vmesnega vrednotenja prispevajo k biotski raznovrstnosti so ohranjanje posebnih travniških habitatov (HAB), ohranjanje travniških habitatov metuljev (MET), ohranjanje steljnikov (STE), ohranjanje habitatov ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov na območjih Natura 2000 (VTR), travniški sadovnjaki (TSA), sledijo pa jim tudi drugi podukrepi. Če se podukrepi izvajajo na način, kot zahtevajo omejitve, ti pripomorejo tudi k ciljem območij Natura 2000, ki so območja z visoko biotsko raznovrstnostjo in so pomembna za ohranitev ali doseganja ugodnega stanja živalskih in rastlinskih vrst, njihovih habitatov in habitatnih tipov.

Podatkov, ki bi pokazali vpliv ukrepa 214 na celotnem območju izvajanja, ni. Obstajajo podatki na določenih območjih, ki pa kažejo na različen prispevek ukrepa 214 k ugodnemu stanju zavarovanih vrst in habitatnih tipov. Na primer, na območju Spodnje Save se je leta 2003 in 2008 zgodila precejšna konverzija travniških habitatov v njive, na kar nekaj teh površinah pa so se leta 2009 izvajali kmetijsko okoljski podukrepi. V nasprotnem primeru pa se na Ljubljanskem barju na območju takih konverzij kmetijsko okoljski podukrepi skoraj niso izvajali. Upad števila gnezdečih parov črnočlega srakoperja (*Lanius minor*) na območju IBA Krakovski gozd–Šentjernejsko polje ni mogoče neposredno povezati z izvajanjem ukrepa 214. Na območju Jovsov se podukrep HAB izmed površin, vključenih v kmetijsko okoljske podukrepe, izvaja v največjem obsegu. Območje pravilnega izvajanja podukrepa zagotovo prispeva k ohranjanju ugodnega stanja kosca (*Crex crex*), brez kršitev košnje (ki je bila dokazana s pomočjo ZRSVN, ki je v okviru projekta LIFE after LIFE⁴³ spremljal čas košnje) bi bil učinek še večji. (Oikos d.o.o. et al, 2010, str. 201)

⁴³ ZRSVN, LIFE after LIFE, projekt se odvija na enakem območju Jovsov kot se je odvijal LIFE04/SI/000240 Natura 2000 v Sloveniji – upravljavski modeli in informacijski sistem.

3.3 Napredek pri izvajanju glede na cilje kakovosti življenja in spodbujanja gospodarske diverzifikacije (nacionalna prednostna naloga 3. osi)

Splošni napredek se pri izvajanju NSN 2007–2013 glede na cilje izboljšanje kakovosti življenja in spodbujanje gospodarske diverzifikacije (cilji 3. osi) kaže kot ustrezen. Pri vseh kazalnikih beležimo trend rasti oz. preseganje ciljnih vrednosti. Doseganje ciljne vrednosti je vprašljivo zgolj pri kazalniku Kmetije z nekmetijskimi viri dohodka zaposlitve, kjer pa beležimo prekratko časovno vrsto glede na periodičnost podatkov iz javnih statističnih evidenc.

K pozitivnim trendom kazalnikov prispeva izvajanje ukrepov 3. osi, ki so zlasti usmerjene v spodbujanje **nekmetijskih dejavnosti** tako na kmetijah kot pri mikro podjetjih (gostinstvo, turizem, raba obnovljivih virov energije, obdelava lesa ipd.) ter **k dvigu kakovosti življenja na podeželju** preko razvoja infrastrukture (cestna in komunalna infrastruktura, obnova večnamenskih zgradb, obnova nepremične kulturne dediščine na podeželju in izgradnja širokopasovnega omrežja elektronskih komunikacij).

Izvajanje ukrepov 3. osi je po prvem obdobju manjšega interesa upravičencev za javne razpise in po slabšem črpanju finančnih sredstev v letu 2011 doživelo intenzivnejše izvajanje. Ne samo, da so se povečale prijave na javne razpise, ki precej presegajo razpoložljiva sredstva, temveč se je v letu 2011 tudi močno okrepilo samo izplačevanje oz. črpanje sredstev, ki je bilo v primerjavi z letom 2010 za kar 70 % večje (indeks 2011/2010 znaša 170).

Izboljšanje zaposlitvenih možnosti na podeželju

(67 odstotkov sredstev namenjenih 3. osi glede na NSN – 1. sprememba)

Na vsakem od ukrepov 311 - Diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti in 312 - Podpora ustanavljanju in razvoju mikro podjetij je bilo objavljenih po pet javnih razpisov. Ciljne vrednosti učinka z vidika skupnega obsega naložb bodo presežene, saj so upravičenci uspeli izvesti večje naložbe. Z vidika števila prejemnikov sredstev oz. upravičencev se predvideva, da se bodo na ukrepu 311 dosegle ciljne vrednosti, medtem ko bo ciljna vrednost – 900 podprtih mikro podjetij na ukrepu 312 težko dosegljiva. Do konca leta 2011 je bilo podprtih 341 podjetij, kar predstavlja 37,8 % raven doseganja cilja. Ukrepa naj bi preko podpore naložbam za turistične namene prispevala tudi k razvoju turistične infrastrukture in posledično tudi povečanju števila turistov. Pri tem je uspešnejši ukrep 311, v okviru katerega je bilo odobrenih največ vlog za naložbe v turistične in gostinske dejavnosti na kmetijah (51 % vseh naložb), medtem ko je bilo v okviru ukrepa 312 za namen gostinstva in turizma odobren nižji delež vlog, pa le-te beležijo visoko povečanje števila turistov (indeks 200,4), kar izhaja iz dejstva, da gre v večini primerov za nove naložbe v turistične kapacitete.

Evalvator v okviru vmesnega vrednotenja PRP 2007–2013 ugotavlja, da ukrepa 311 in 312 krepita ekonomsko situacijo na podeželju in zmanjšujeta dnevne migracije, vendar opozarja, da investicije ne prinašajo veliko dodatnega dohodka in da bo ciljno vrednost novih delovnih mest težko doseči, glede na splošne gospodarske kazalnike pa je situacija lahko tudi posledica gospodarske krize. (Oikos d.o.o. et al, 2010, str. 240)

Izboljšanje kakovosti življenja na podeželju

(33 odstotkov sredstev namenjenih 3. osi glede na NSN – 1. sprememba)

Ukrep 321 - Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo je bil na podlagi dodatnih sredstev, ki jih je RS prejela v okviru Evropskega načrta za oživitev gospodarstva, vključen v tretjo spremembo PRP 2007–2013, ki jo je EK potrdila decembra 2009. Podpora se namenja naložbam v gradnjo širokopasovnega omrežja elektronskih komunikacij v lokalnih skupnostih na območju belih lis. Ukrep zlasti prispeva k dostopnosti prebivalcev do interneta na območju Pomurske regije. Za ukrep 321 je v okviru PRP 2007–2013 na razpolago 4,3 mio € sredstev. Do konca leta 2011 so bile odobrene štiri vloge v višini razpoložljivih sredstev, namenjenih za ta ukrep. Zaradi obsežnosti projektov pa izplačil do konca leta 2011 še ni bilo.

Na **ukrepu 322 – Obnova in razvoj vasi** je bilo do konca leta 2011 objavljenih šest javnih razpisov. Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007–2013 je 550 vasi, v katerih bi se izvajali ukrepi s skupnim obsegom naložb v višini 32 mio €. Do konca leta 2011 je bilo odobrenih 149 vlog, s katerimi je bilo vključeno 376 vasi oziroma 68,4 % ciljne vrednosti. Skupni obseg naložb v višini 49,3 mio € pa je že presegel zastavljeno ciljno vrednost, saj predstavlja kar 154 % ciljne vrednosti.

Na **ukrepu 323 - Ohranjanje in izboljševanje dediščine podeželja** je bilo do konca leta 2011 objavljenih pet javnih razpisov. Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa je 250 podprtih projektov s skupnim obsegom naložb v višini 17 mio €. Do konca leta 2011 je bilo odobrenih 92 projektov, kar predstavlja 36,8 % ciljne vrednosti. Skupni obseg podprtih naložb pa je znašal 8,3 mio € sredstev, kar predstavlja 48,8 % načrtovanega cilja.

Za izvajanje ukrepov 3. osi je bilo v Sloveniji značilno, da se je intenzivno izvajanje začelo kasneje, v primerjavi z izvajanjem na 1. in 2. osi PRP 2007–2013.

Možnosti, ki jih nudijo ukrepi 3. osi so razmeroma nove v programskem obdobju 2007–2013, zato so jih potencialni upravičenci slabše poznali in so bili manj seznanjeni z zahtevami za pridobivanje sredstev.

Z vidika izplačevanja zahtevkov upravičencem oz. črpanja sredstev je značilno za naložbe 3. osi, da upravičenci potrebujejo več časa, da pripravijo ustrezne dokumentacije za samo prijavo na javne razpise. Naložbe se lahko začnejo izvajati šele po izdaji odločbe o pravici do sredstev, poleg tega gre pogosto za tip projektov, ko ne gre zgolj npr. za nakup opreme, ampak gre za gradbeno-obrtniška dela, ki so pogojena tako z vremenskimi razmerami kot tudi s pridobivanjem ustreznih dovoljenj. Same naložbe se tako izvajajo dlje časa, lahko tudi več kot dve leti. Pričakuje se, da se bo črpanje sredstev okrepilo v drugi polovici izvajanja PRP 2007–2013 in da bodo učinki ter rezultati ukrepov 3. osi prišli z zamikom, vendar pa bodo zastavljeni cilji doseženi.

Za izboljšanje stanja je bilo izvedenih več aktivnosti. Okrepile so se aktivnosti informiranja potencialnih upravičencev preko medijev, predvsem pa preko socialnih partnerjev – Obrtne zbornice Slovenije, Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Zavoda RS za varstvo narave, Združenja občin Slovenije, Skupnosti občin Slovenije idr. V okviru tretje spremembe programa se je za vse ukrepe na tretji osi, razen ukrepa 321, ki je že tako na najvišji stopnji sofinanciranja, dvignil delež sofinanciranja. Poleg aktivnosti, ki so bile izvedene v okviru Organa upravljanja, pa so k večjemu zanimanju za te ukrepe, ki se kaže v številu prispelih vlog na posamezni javni razpis, pomembno vlogo odigrali tudi vlagatelji, ki so uspeli pridobiti vsa ustrezna dovoljenja, ki jih predpisuje zlasti gradbena zakonodaja in jih je potrebno imeti ob prijavi na javni razpis.

Na izplačila kot tudi na doseganje ciljev NSN 2007–2013 je pomembno vplivala tudi finančna in gospodarska kriza, ki je nastopila leta 2008. Potencialni vlagatelji imajo težave pri zagotavljanju lastnega deleža (zaostreni pogoji za pridobitev bančnih posojil, zmanjšana investicijska sposobnost podjetij). Učinek krize se kaže tudi v padcu naročil oziroma prometa potencialnih vlagateljev. To pa posledično pomeni upad povpraševanja po pridobitvi investicijskih podpor. To velja zlasti za ukrep 311, kjer je število prijav, po začetnem večjem zanimanju, upadlo. Ker se je v obdobju gospodarske in finančne krize izkazalo, da imajo investitorji težave z zagotavljanjem lastnih sredstev, je organ upravljanja že s 3. spremembo PRP 2007–2013 pri ukrepoma 311 in 312 zvišalo delež javne podpore upravičenih sredstev iz 50 % na 60 % ter pri ukrepoma 322 in 323 iz 50 % na 85 % upravičenih sredstev.

Evalvator vmesnega vrednotenja PRP 2007–2013 pa za ukrep 322 tudi ugotavlja njegovo manjšo privlačnost za vlagatelje v primerjavi z razpisi Operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013, ki se financira iz Evropskega sklada za regionalni razvoj. (Oikos d.o.o. et al, 2010, str. 256).

Kljub vsem aktivnostim nekatere ciljne vrednosti ne bodo dosežene, tako vsa finančna sredstva predvidoma ne bodo izplačana na ukrepu 323. Organ upravljanja se je zato odločil, da se bo večji prispevek k izboljšanju kakovosti življenja na podeželju dosegel z izvedbo projektov na ukrepu 322, zato je v predlogu naslednje spremembe programa predvideno zmanjšanje razpoložljivih sredstev na račun ukrepa 323. Posledično bodo korigirane tudi ciljne vrednosti ukrepa.

3.4 Napredek pri izvajanju glede na cilje LEADER – krepitev lokalnih razvojnih pobud (nacionalna prednostna naloga 4. osi)

Vodenje lokalnih akcijskih skupin, pridobitev strokovnih znanj in animacija območja

(20 odstotkov sredstev namenjenih 4. osi glede na NSN – 1. sprememba)

Splošni napredek se pri izvajanju NSN 2007–2013 glede na cilje LEADER – krepitev lokalnih razvojnih pobud kaže, po kasnejšem začetku izvajanja in po začetnem uvajanju, z letom 2011 kot stabilen. Opažamo, da so se lokalne akcijske skupine (LAS) in nosilci projektov do sedaj dobro seznanili s načinom in postopki izvajanja ukrepov LEADER, zato se tudi dviga kakovost projektov in pomen ter prepoznavnost pristopa LEADER v slovenskem prostoru.

Spodbujanje medregijskega in čezmejnega sodelovanja

(10 odstotkov sredstev namenjenih 4. osi glede na NSN – 1. sprememba)

Za projekte medregijskega in čezmejnega sodelovanja v okviru ukrepov LEADER (ukrep 421) še vedno ostaja nizek interes. Do konca programskega obdobja naj bi v okviru desetih sodelujočih LAS-ov bilo skupno podprtih 75 projektov medregijskega in čezmejnega sodelovanja. Dosedanji rezultati so pokazali, da bi bilo zastavljene cilje težko doseči, saj so bili do konca leta 2011 izplačani le trije projekti na medregijski ravni, v katerih je sodelovalo 6 LAS-ov. Do konca leta 2011 so bili predvideni zaključki še treh projektov čezmejnega sodelovanja, vendar upravičenci ostajajo skoraj isti.

V okviru Mreže za podeželje so se izvedle aktivnosti za povečanje interesa LAS-ov za sodelovanje. Tako so se na povabilo LAS-ov izvedle predstavitve načina izvajanja ukrepa medregijsko in čezmejno sodelovanje v Sloveniji, predstavniki LAS-ov so se udeležili LEADER dogodkov v organizaciji Evropske mreže za razvoj podeželja v Bruslju in na Škotskem, posredovani so jim bili tudi predlogi za projekte sodelovanja.

Specifika in kompleksnost projektov sodelovanja predstavlja za večino LAS-ov oviro, zato se zanje težje odločajo. Na podlagi odzivov LAS-ov Organ upravljanja tudi ocenjuje, da je bil doslej interes za projekte sodelovanja manjši iz naslednjih razlogov:

- Administrativna pravila, postopki, časovni okvirji, upravičeni stroški in podobno, so različni med posameznimi državami članicami, usklajevanje in izvedba je časovno in administrativno zahtevna.
- LAS-i v Sloveniji še nimajo dovolj izkušenj iz preteklih programskih obdobj, da bi si upale zagotoviti učinkovito izvedbo projekta sodelovanja. Prijavilo se je sicer nekaj projektov, ki se dobro odvijajo, vendar ne dovolj, da bi z njimi lahko počrpali vsa sredstva, ki smo jih predvideli. LAS-i tudi nimajo določbe, koliko odstotkov sredstev morajo najmanj porabiti za projekte sodelovanja.
- Eden od možnih razlogov za pomanjkanje projektov sodelovanja je tudi, da posamezna lokalna območja in prebivalci še ne prepoznavajo sodelovanja in skupnih projektov kot koristne, saj so potrebe in želje po razvoju lastnega območja preko specifičnih območnih projektov še močno prisotne v Sloveniji.

S 4. spremembo PRP so se zato sredstva iz ukrepa 421 prenesla na ukrep 413 in posledično tudi popravil kazalnik učinka Pričakovano število podprtih projektov sodelovanja, ki se je zaradi majhnega zanimanja in zmanjšanja razpoložljivih sredstev zmanjšal iz 75 na 20.

Izvajanje lokalnih razvojnih strategij

(70 odstotkov sredstev namenjenih 4. osi glede na NSN – 1. sprememba)

Evalvator vmesnega vrednotenja PRP 2007–2013 ugotavlja, da je ciljna vrednost števila LAS-ov (20) presežena, kar kaže na velik interes na lokalni ravni. LAS-i so relativno majhni in imajo zaradi majhnosti ter razdrobljenosti omejen obseg delovanja. Izvajajo se projekti s širokim spektrom vsebin in tako pozitivno vplivajo na celostni razvoj podeželskih območij. Projekti so predvsem s področja turizma, izobraževanja, ekološke pridelave, sociale, kulture pa tudi z drugih področij. V okviru pristopa LEADER se spodbuja povezovanje z zasebnimi partnerji, kar pripomore k

izboljšanju upravljanja na podeželskih območjih. Evalvator pa priporoča, da se poveča obveščenost javnosti o delovanju in dejavnostih LAS. (Oikos d.o.o. et al, 2010, str. 278, 285)

Izvajanje ukrepov LEADER se je podobno kot izvajanje ukrepov 3. osi začelo z zamikom, kasnejši začetek črpanja sredstev v primerjavi z drugimi ukrepi pa so spremljale še nekatere administrativne težave. V 2010 je Organ upravljanja v sodelovanju z LAS-i pristopil k sistemskim in vsebinskim izboljšavam, ki so stopile v veljavo aprila 2011. Izvedle so se tehnične izboljšave obrazcev, aplikacij in navodil, s čimer so se v večji meri odpravile težave zaostankov pri izplačevanju. Opaziti pa je bilo tudi, da so LAS-i po začetnih težavah sprejeli način izvajanja LEADER, zato so se izboljšali tudi priprava projektov, kot tudi izvedba in poročanje.

Ključni zaključki:

PRP 2007–2013 je po začetnem zamiku v izvajanju v letu 2010 dosegel polni zagon. Velika večina ukrepov bo ob enakem tempu izvajanja programa, okrepljenim s spodbujanjem ciljnih skupin in s širšimi razpisnimi pogoji, dosegla ciljne vrednosti kazalnikov učinka in porabila razpoložljiva sredstva.

Splošno makroekonomsko okolje v letu 2011 kaže na poslabšanje gospodarske klime, tako v Sloveniji kot tudi v celotnem evrskem območju. Ekonomske razmere za kmetijstvo se sicer od najnižje točke v letu 2009 izboljšujejo tudi v letu 2011, vendar se je zaradi močnejše rasti inputov od rasti cen kmetijskih proizvodov poslabšalo cenovno – stroškovno razmerje. Zaostrene finančne in gospodarske razmere se kažejo tudi v zakonodajnih spremembah, tako na evropski, kot tudi na nacionalni ravni. Zaostrene gospodarske razmere vplivajo tudi na finančno sposobnost upravičencev in odločanje za nove naložbe oziroma aktivnosti, saj so po eni strani potencialni upravičenci bolj previdni.

Prerazporeditev sredstev in spremenjene stopnje sofinanciranja, do katerih je prišlo v 3. in 4. spremembi PRP 2007–2013, bodo pripomogle k uspešnejšemu izvajanju posameznih ukrepov. Nekatere ciljne vrednosti kazalnikov učinka in rezultata so bile postavljene preveč optimistično ali na podlagi slabih ocen, zato so predvidene dodatne spremembe, izkušnje pa se bodo upoštevale pri načrtovanju za prihodnje programsko obdobje.

Dosedanje izkušnje izvajanja programa razvoja podeželja so izpostavile pomanjkljivosti in težave, zaradi katerih so se spremenila ali dodala nekatera izvedbena pravila, ki prispevajo k usklajenosti, jasnosti in poenostavitvi določil evropske in nacionalne zakonodaje.

Najboljše črpanje razpoložljivih sredstev v okviru 1. osi je pri ukrepih 122 - Povečanje gospodarske vrednosti gozdov in 112 - Pomoč mladim prevzemnikom kmetij. Manj uspešni so ukrep 111, ki je še posebej pomemben zaradi dolgoročnih vplivov izobraževanja, ukrep 125, ki se sooča z zahtevnimi zakonodajnimi omejitvami in postopki, ter ukrep 132, ki ni dosegel predvidenega zanimanja vlagateljev. Precej izboljšano, v primerjavi s predhodnim letom, je črpanje sredstev v okviru 3. osi. V zadnjem letu se je na ukrepih, namenjenih kakovosti življenja na podeželju in diverzifikaciji podeželskega gospodarstva, močno povečal interes vlagateljev za javne razpise. Glede na predhodna leta je izboljšano tudi črpanje sredstev v okviru 4. osi, kjer je bilo do konca leta 2011 zaključenih 550 projektov v okviru katerih je podporo prejelo 660 upravičencev.

V okviru Evropskega načrta za oživitev gospodarstva so v letu 2011 že potekala prva izplačila iz naslova ukrepa 121 - Posodabljanje kmetijskih gospodarstev, za dejavnosti povezane z novimi izzivi, medtem ko izplačil na ukrepu 321 - Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo, za širokopasovno infrastrukturo, še ni bilo.

4 ANALIZA UČINKOVITOSTI

Obdobje izvajanja PRP 2007–2013 je v letih 2010 in 2011 prešlo v poln zagon. Večletne izkušnje izvajanja programa so izpostavile pomanjkljivosti in težave, zaradi katerih so se spremenila ali dodala nekatera izvedbena pravila, ki prispevajo k usklajenosti, jasnosti in poenostavitvi določil evropske in nacionalne zakonodaje. Evropska komisija je marca 2011 potrdila 4. spremembo PRP 2007–2013, ki je poleg sprememb na 2. osi uvedla tudi prerazporeditve finančnih sredstev glede na spremenjene potrebe na posameznih ukrepih, prav tako pa so se ponekod ustrezno prilagodile ciljne vrednosti kazalnikov, povezanih s cilji, saj se je izkazalo, da so bili preveč optimistično načrtovani.

V letu 2011 se je nadaljevala rast izplačil na 2., 3. in 4. osi, medtem ko je slabše črpanje na 1. osi mogoče pojasniti zaradi podaljševanja rokov investicij in posledično kasnejšega vlaganja zahtevkov za izplačilo. Na 2. osi je bilo v letu 2011 izplačanih za dobrih 8 % več sredstev kot preteklo leto. Podrobnejša analiza učinkovitosti črpanja sredstev po oseh in ukrepih je predstavljena že v prvem poglavju tega poročila: Finančni napredek pri izvajanju NSN 2007–2013.

Dosedanje izvajanje programa kaže, da večina ukrepov sledi zastavljenim ciljem, pri nekaterih pa se je izkazalo, da je črpanje razpoložljivih sredstev slabše in da so potrebne korekcije nekaterih kazalnikov. Zlasti to velja za naslednje ukrepe:

111 - Usposabljanje za delo v kmetijskem, gozdarskem in živilskem sektorju: na osnovi novega koncepta ukrepa (vlagatelji so izobraževalne institucije) in objavljenega javnega razpisa konec leta 2011 naj bi bila razpoložljiva sredstva počrpana, prav tako pa doseženi tudi zastavljeni cilji ukrepa;

125 - Izboljšanje in razvoj infrastrukture povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva: izvajanje ukrepa se je izkazalo kot problematično, zlasti zaradi dolgotrajnih postopkov, ki so potrebni za pridobitev različnih soglasij in dovoljenj. Iz tega razloga tudi prihaja do kasnejših izplačil, pri čemer se ocenjuje, da razpoložljiva sredstva ne bodo počrpana, prav tako pa ne dosežene ciljne vrednosti kazalnikov. Peta sprememba PRP 2007–2013 predvideva zmanjšanje razpoložljivih sredstev za 9 mio €;

132 - Sodelovanje kmetijskih proizvajalcev v shemah kakovosti hrane in 142 - Podpore za ustanavljanje skupin proizvajalcev: Pri obeh ukrepih gre za dejstvo, da sta to povsem nova ukrepa v slovenskem prostoru, ki poleg tega zajemata manjši segment proizvajalcev, vključenih v sheme kakovosti. Za okrepitev uspešnosti izvajanja ukrepov so v letu 2011 potekale aktivnosti obveščanja o javnih razpisih, prišlo je do poenostavitve nekaterih prijavnih obrazcev, spremenili so se nekateri pogoji, na ukrepu 132 pa je po novem do podpore upravičena tudi shema integrirane pridelave.

322 - Obnova in razvoj vasi in 323 - Ohranjanje in izboljšanje dediščine podeželja: opaziti je, da so izvedene aktivnosti v obliki promocije ukrepov, izobraževanj, dvig stopnje sofinanciranja, odgovorov na vprašanja ter boljšega poznavanje vsebin javnega razpisa pripomogle k povečanju interesa vlagateljev za javne razpise v letu 2011.

V nadaljevanju so predstavljene ugotovitve, vezane na učinkovitost dodeljevanja sredstev iz naslova PRP 2007–2013 kot podlaga za oceno uspešnosti izvajanja ukrepov in pregled ustreznosti kazalnikov učinkov in njihovih ciljnih vrednosti.

Pri določanju učinkovitosti izvajanja posameznih ukrepov 1. in 3. osi PRP 2007–2013 smo izhajali iz naslednjih podatkov:

- vrednost kazalnikov učinka do 31. 12. 2011 (= dejanski rezultat izvajanja, ki pove, kaj je bilo doseženo oz. narejeno);
- uspešnost (= primerjava med rezultatom izvajanja in načrtovanim ciljem);
- učinkovitost glede na odobrena sredstva (= razmerje med uspešnostjo črpanja sredstev (glede na odobrena sredstva) in uspešnostjo doseganja zastavljenih ciljev (glede na kazalnike učinka).

Ukrepi 1. osi PRP 2007–2013

Preglednica 9: Ocena uspešnosti ukrepov 1. osi glede na približevanje ciljnim vrednostim kazalnikom učinka (outputa) in finančni input

Ukrep	Cilj in rezultat	Kazalniki učinka	Izhodišna vrednost kazalnika 1. 2007	Ciljna vrednost kazalnika	Vrednost kazalnika do 31. 12. 2011	Uspešnost	Vložena sredstva v €	Učinkovitost glede na odobrena sredstva
111 Usposabljanje za delo v kmetijstvu in gozdarstvu	Cilj: Dvigniti raven usposobljenosti za delo v kmetijstvu in gozdarstvu Rezultati: Dokončana usposabljanja	Število udeležencev usposabljanj	0	5.000	88	1,76 %	Razpoložljiva sredstva: 5.000.000	17,09 %
		Število dni izvedenih usposabljanj	0	2.500	503	20,12 %	Odobrena sredstva: 15.040 Izplačana sredstva: 15.040	1,50 %
<p><i>Ugotovitve:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007–2013 je 5.000 udeležencev usposabljanj s celotnim obsegom usposabljanj v višini 2.500 dni. Do konca leta 2011 je bilo odobrenih usposabljanj za 88 udeležencev, kar predstavlja 1,76 % ravni doseganja cilja. Skupno so usposabljanja obsegala 503 dni, kar predstavlja 20,12 % zastavljenega cilja. Pri kazalniku učinka, ki spremlja število udeležencev usposabljanj, smo za enega udeleženca usposabljanja načrtovali porabo 1.000 €, izvajanje do 31. 12. 2011 pa kaže, da za usposabljanje ene osebe v povprečju porabimo 177 €. Izračunana učinkovitost tega kazalnika, katerega dosežena vrednost znaša 17 % ciljne vrednosti, nam pove, da smo za enega udeleženca porabili 83 % manj sredstev, kot smo načrtovali. Pri kazalniku učinka, ki spremlja število dni izvedenih usposabljanj, smo za en dan usposabljanja načrtovali porabo 2.000 €, izvajanje do 31. 12. 2011 pa kaže, da za en dan usposabljanja v povprečju porabimo 30 €. Izračunana učinkovitost tega kazalnika, katerega vrednost znaša 1,5 % nam pove, da smo za en dan usposabljanja porabili 98,5 % manj sredstev, kot smo načrtovali. Izplačanih je bilo 0,30 % razpoložljivih sredstev in 100 % dodeljenih sredstev. 								

Ukrep	Cilj in rezultat	Kazalniki učinka	Izhodiščna vrednost kazalnika 1. 2007	Ciljna vrednost kazalnika	Vrednost kazalnika do 31. 12. 2011	Uspešnost	Vložena sredstva v €	Učinkovitost glede na odobrena sredstva
112 Pomoč mladim prevzemnikom kmetij	<p>Cilj: Spodbuditi prenos kmetije na mlajšo generacijo, s tem izboljšati starostno strukturo nosilcev kmetij ter povečati razvojno sposobnost prevzetih kmetij</p> <p>Rezultati: Prenosi kmetij na mlajšo generacijo</p>	Število mladih kmetov, ki so prejeli pomoč	0	1.700	1.415	83,24 %	<p>Razpoložljiva sredstva: 46.421.330</p> <p>Odobrena sredstva: 28.481.600</p> <p>Izplačana sredstva: 26.694.428</p>	73,7 %
<p><i>Ugotovitve:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007–2013 je 1.700 prejemnikov pomoči, katerim naj bi bilo odobrenih 50 mio € sredstev za namen izvedbe naložb. Do konca leta 2011 je bilo odobrenih 1.415 vlog, kar predstavlja 83 % ravni doseganja cilja. Skupni obseg odobrenih sredstev je do konca leta 2011 dosegel 28,5 mio € sredstev, kar predstavlja 57 % ravni zastavljenega cilja. • Pri kazalniku učinka, ki spremlja število mladih prevzemnikov kmetij, ki so prejeli enkratno finančno pomoč, ugotavljamo, da smo načrtovali porabo 27.3407 € sredstev na enega mladega kmeta, izvajanje do 31. 12. 2011 kaže, da enemu mlademu kmetu v povprečju dodelimo 20.128 €. Izračunana učinkovitost tega kazalnika, katerega vrednost znaša 73,7 % ciljne vrednosti, nam pove, da smo za en prevzem porabili 26,3 % manj sredstev, kot smo načrtovali. • Za kazalnik učinka, ki spremlja celotni obseg naložb oziroma dodeljenih sredstev mladim prevzemnikom kmetij, ki so prejeli enkratno finančno pomoč, ugotavljamo, da je vrednost kazalnika načrtovana napačno, kazalnik predvideva do konca leta 2013 50 mio € dodeljenih sredstev za ta namen. Pri tem ugotavljamo, da imamo zaenkrat na voljo le 46,4 mio €. • Izplačanih je bilo 57,5 % razpoložljivih sredstev in 93,7 % dodeljenih sredstev. 								

Ukrep	Cilj in rezultat	Kazalniki učinka	Izhodišna vrednost kazalnika 1. 2007	Ciljna vrednost kazalnika	Vrednost kazalnika do 31. 12. 2011	Uspešnost	Vložena sredstva v €	Učinkovitost glede na odobrena sredstva
113 Zgodnje upokojevanje	Cilj: Pospešiti strukturne spremembe na kmetijskih gospodarstvih ter povečati razvojno sposobnost prenesenih kmetij z izboljšanjem starostne strukture nosilcev kmetij	Število kmetov, ki so se predčasno upokojili	0	210	139	66,19 %	Razpoložljiva sredstva: 32.000.000 Odobrena sredstva: 22.082.111 (od tega 14,5 mio € za obveznosti iz naslova PRP 2004–2006)	81,13 %
	Rezultati: Dodelitev letne rente kmetom, ki so prenehali opravljati kmetijsko dejavnost	Obseg prenesenih zemljišč	0	2.226 ha	1.605 ha	71,10 %	Izplačana sredstva: 9.111.718	78,25 %
<i>Ugotovitve:</i>								
<ul style="list-style-type: none"> • Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007–2013 je 210 kmetov vključenih v ukrep zgodnje upokojevanje ter na mlajšo generacijo prenesenih 2.226 ha zemljišč, zaradi vstopa kmetov v ukrep od leta 2007 dalje. Do konca leta 2011 je bilo v ukrep zgodnje upokojevanje kmetov vključenih 139 kmetov, kar predstavlja 66 % ravni zastavljenega cilja. Z 1.605 ha prenesenimi zemljišči je bila dosežena 71 % ravni doseganja pričakovanega cilja, kar kaže, da je posameznik prenesel manj zemljišč, kot smo pričakovali. • Pri izračunu kazalnika učinka, ki spremlja število kmetov, vključenih v ukrep zgodnje upokojevanje, smo upoštevali tudi število kmetov in obseg površin, ki se izplačujejo za obveznosti iz preteklega programskega obdobja 2004-2006 (do konca leta 2011 je bilo 372 upravičencev s skupno 3.752 ha prenesenih površin). Seštevek do konca leta 2011 je tako 511 vseh upravičencev in 5.357 ha prenesenih zemljišč. Izračun kazalnika kaže, da smo za enega kmeta, ki vstopi v ukrep zgodnje upokojevanje, načrtovali porabo 54.983 €, izvajanje do 31. 12. 2011 pa kaže, da za izplačevanje rente za enega zgodaj upokojenega kmeta porabimo 43.214 €. Izračunana učinkovitost pri doseganju ciljne vrednosti tega kazalnika, katerega vrednost znaša 81 % ciljne vrednosti nam pove, da smo za izplačevanje rent za enega zgodaj upokojenega kmeta porabili 19 % manj sredstev, kot smo načrtovali. • Pri kazalniku učinka, ki spremlja število ha prenesenih zemljišč na mlajšo generacijo, smo za prenos enega ha načrtovali porabo 5.353 €, izvajanje do 31. 12. 2011 pa kaže da za prenos enega ha v povprečju porabimo 4.122 €. Izračunana učinkovitost tega kazalnika, katerega vrednost znaša 78 % ciljne vrednosti nam pove, da smo za prenos enega ha zemljišča porabili 22 % manj sredstev, kot smo načrtovali. • Izplačanih je bilo 28,5 % razpoložljivih sredstev in 41,3% dodeljenih sredstev. 								

Ukrep	Cilj in rezultat	Kazalniki učinka	Izhodišna vrednost kazalnika 1. 2007	Ciljna vrednost kazalnika	Vrednost kazalnika do 31. 12. 2011	Uspešnost	Vložena sredstva v €	Učinkovitost glede na odobrena sredstva
121 Posodabljanje kmetijskih gospodarstev	Cilj: Spodbuditi prestrukturiranje in povečanje učinkovitost gospodarjenja na kmetijskih gospodarstvih Rezultati: Podprte naložbe na kmetijskih gospodarstvih	Število kmetijskih gospodarstev, ki so prejela naložbeno pomoč Celotni obseg naložb	0	2.622	1.932	73,68 %	Razpoložljiva sredstva: 103.006.275 Odobrena sredstva: 96.422.574	127,04 %
			0	189.300.000 €	293.119.471 €	154,84 %	Izplačana sredstva: 51.259.353	60,45 %
<i>Ugotovitve:</i>								
<ul style="list-style-type: none"> • Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007–2013 je 2.622 podprtih naložb v prestrukturiranje in prenovo proizvodnje na kmetijskih gospodarstvih, v skupni vrednosti 189,3 mio € (javna in zasebna sredstva). Do konca leta 2011 je bilo odobrenih 1.932 naložb, kar predstavlja 74 % zastavljenega cilja. Celotna vrednost naložb (torej upravičenih in neupravičenih stroškov skupaj), za katere bodo kmetje lahko črpali nepovratna sredstva, pa je dosegla že 155 % raven pričakovanega cilja. • Pri izračunu kazalnika učinka, ki spremlja število podprtih kmetijskih gospodarstev, je bilo ugotovljeno, da smo za podprte enega kmetijskega gospodarstva, glede na razpoložljiva sredstva, načrtovali 39.285 €, izvajanje do 31. 12. 2011 pa kaže, da povprečna vrednost podpore znaša 49.908 €. Izračunana učinkovitost tega kazalnika, katerega vrednost znaša 127 % ciljne vrednosti, nam pove, da smo na posamezno kmetijsko gospodarstvo v povprečju porabili 27 % več sredstev, kot smo načrtovali. • Pri kazalniku učinka, ki spremlja celotno vrednost podprtih naložb, smo načrtovali, da bo razmerje med dodeljenimi nepovratnimi sredstvi in celotno vrednostjo naložb 1:1,8, izvajanje do 31. 12. 2011 pa kaže, da je to razmerje 1:3. Izračunana učinkovitost tega kazalnika, katerega vrednost znaša 61 %, nam pove, da smo za zagotovitev sredstvi in celotno vrednostjo naložb, potrebovali 39 % manj sredstev. Razlog za to je predvsem to, da je bil sofinanciran delež naložb v kmetijsko mehanizacijo (ki jih je bilo zelo veliko) le 30 %, zato je znesek celotnih investicij veliko večji, kot je bilo pričakovano. • Izplačanih je bilo 49,8 % razpoložljivih sredstev in 53,2 % dodeljenih sredstev. 								

Ukrep	Cilj in rezultat	Kazalniki učinka	Izhodišna vrednost kazalnika 1. 2007	Ciljna vrednost kazalnika	Vrednost kazalnika do 31. 12. 2011	Uspešnost	Vložena sredstva v €	Učinkovitost glede na odobrena sredstva
122 Povečanje gospodarske vrednosti gozdov	Cilj: Izboljšanje učinkovitosti gospodarjenja z zasebnimi gozdovi z večjo izrabo proizvodnega potenciala gozdov, uvajanjem novih proizvodov in proizvodnih izboljšav pri sečnji in spravilu ter večjo varnostjo pri delu v gozdu Rezultati: Podprte naložbe v zasebne gozdove	Število lastnikov gozdov, ki so prejeli pomoč	0	1.500	952	63,47 %	Razpoložljiva sredstva: 25.939.252	119,50 %
		Celotni obseg naložb	0	51.900.000 €	41.335.816 €	79,65 %	Odobrena sredstva: 19.672.784 Izplačana sredstva: 16.495.437	95,22 %
<i>Ugotovitve:</i>								
<ul style="list-style-type: none"> Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007–2013 je 1.500 podprtih naložb v zasebne gozdove, v skupni vrednosti 51,9 mio € (javna in zasebna sredstva). Do konca leta 2011 je bilo odobrenih 952 naložb, kar predstavlja 64 % zastavljenega cilja. Celotna vrednost naložb, za katere bodo lastniki gozdov lahko črpali nepovratna sredstva, pa je dosegla 80 % ravnji pričakovanega cilja. Pri izračunu kazalnika učinka, ki spremlja število podprtih lastnikov gozdov, je bilo ugotovljeno, da smo na enega lastnika gozda, ki je prejel podporo, glede na razpoložljiva sredstva načrtovali porabo sredstev v višini 17.293 €, izvajanje do 31. 12. 2011 pa kaže, da povprečna vrednost podpore na enega lastnika gozda znaša 20.665 €. Izračunana učinkovitost tega kazalnika, katerega vrednost znaša 119,5 % ciljne vrednosti, nam pove, da smo na posameznega lastnika gozda v povprečju porabili 20 % več sredstev, kot smo načrtovali. Pri kazalniku učinka, ki spremlja celotno vrednost podprtih naložb, smo načrtovali, da bo razmerje med dodeljenimi nepovratnimi sredstvi in celotno vrednostjo naložb 1:2, izvajanje do 31. 12. 2011 kaže, da je bilo takšno planiranje ustrezno saj razmerje na podlagi že dodeljenih sredstev znaša 1:2,1. To kaže tudi izračunana učinkovitost tega kazalnika, katerega vrednost znaša 95 % in nam pove, da smo razmerje 1:2 dosegli z le 5 % manj sredstvi, kot smo načrtovali. Izplačanih je bilo 63,7 % razpoložljivih sredstev in 83,8 % dodeljenih sredstev. 								

Ukrep	Cilj in rezultat	Kazalniki učinka	Izhodiščna vrednost kazalnika 1. 2007	Ciljna vrednost kazalnika	Vrednost kazalnika do 31. 12. 2011	Uspešnost	Vložena sredstva v €	Učinkovitost glede na odobrena sredstva
123 Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom	Cilj: Spodbuditi večjo naložbeno aktivnost v živilskopredelovalnih podjetjih in kmetijah z dopolnilno dejavnostjo, ki se ukvarjajo s predelavo kmetijskih in živilskih proizvodov ter prvo stopnjo predelave lesa Rezultati: Podprte naložbe v predelavo kmetijskih in živilskih proizvodov ter prvo stopnjo predelave lesa	Število podprtih podjetij	0	450	298	66,22 %	Razpoložljiva sredstva: 93.171.965	134,49 %
							Odobrena sredstva: 82.983.749	
		Celotni obseg naložb	0	227.100.000 €	264.329.861 €	116,39 %	Izplačana sredstva: 36.579.742	76,52 %

Ugotovitve:

- Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007–2013 je 450 podprtih podjetij oziroma naložb v predelavo kmetijskih in živilskih proizvodov ter prvo stopnjo predelave lesa v skupni vrednosti 227,1 mio € (javna in zasebna sredstva). Do konca leta 2011 je bilo odobrenih 298 naložb (vlog), kar predstavlja 66 % zastavljenega cilja. Celotna vrednost naložb, za katere bodo vlagatelji lahko črpali nepovratna sredstva, pa je dosegla 116 % pričakovanega cilja.
- Pri izračunu kazalnika učinka, ki spremlja število podprtih podjetij, je bilo ugotovljeno, da smo za podprte enega podjetja glede na razpoložljiva sredstva načrtovali 207.049 €, izvajanje do 31. 12. 2011 pa kaže, da povprečna vrednost podpore na podjetje znaša 278.469 €. Izračunana učinkovitost tega kazalnika, katerega vrednost znaša 135 %, nam pove, da smo na posamezno podjetje v povprečju porabili 35 % več sredstev, kot smo načrtovali.
- Pri kazalniku učinka, ki spremlja celotno vrednost podprtih naložb, smo načrtovali, da bo razmerje med dodeljenimi nepovratnimi sredstvi in celotno vrednostjo naložb 1:2,4, izvajanje do 31. 12. 2011 pa kaže, da je to razmerje 1:3,2. Izračunana učinkovitost tega kazalnika, katerega vrednost znaša 77 %, nam pove, da smo za zagotovitev razmerja 1:2,4 med nepovratnimi sredstvi in celotno vrednostjo naložb, potrebovali 23 % manj sredstev. Razloga za to sta dejstva, da je delež sofinanciranja v primeru velikih podjetij, ki praviloma prijavljajo tudi večje investicije, le 25 % ter da so prijaviene naložbe del večjih projektov oz. naložb, ki vključujejo tudi vrste stroškov, ki v tem ukrepu niso upravičene.
- Izplačanih je bilo 39,3% razpoložljivih sredstev in 44,1 % dodeljenih sredstev.

Ukrep	Cilj in rezultat	Kazalniki učinka	Izhodiščna vrednost kazalnika 1. 2007	Ciljna vrednost kazalnika	Vrednost kazalnika do 31. 12. 2011	Uspešnost	Vložena sredstva v €	Učinkovitost glede na odobrena sredstva
125 Izboljšanje in razvoj infrastrukture, povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva	Cilj: Spodbuditi izvedbo komasacij in izgradnjo namakalnih sistemov ter s tem pospešiti prestrukturiranje kmetijstva, ki vodi v učinkovitejšo izrabo proizvodnih dejavnikov Rezultati: število podprtih operacij	Število podprtih aktivnosti	0	88	27	30,68 %	Razpoložljiva sredstva: 38.000.000	81,17 %
		Celotna vrednost izvedenih aktivnosti	0	38.000.000 €	11.649.877 €	30,66 %	Odobrena sredstva: 9.463.740 Izplačana sredstva: 4.004.212	81,23 %
<i>Ugotovitve:</i>								
<ul style="list-style-type: none"> V okviru tega ukrepa se izvajata dva sklopa aktivnosti, eden je namenjen izvedbi komasacij in agromelioracij, drugi pa izvedbi namakanja kmetijskih zemljišč. Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007–2013 je 88 podprtih aktivnosti v izboljšanje izrabe proizvodnih dejavnikov v kmetijstvu v skupni vrednosti 38 mio € (javna in zasebna sredstva). Do konca leta 2011 je bilo odobrenih 27 naložb, kar predstavlja 31 % zastavljenega cilja. Celotna vrednost izvedenih aktivnosti pa je dosegla 31 % pričakovanega cilja. Pri izračunu kazalnika učinka, ki spremlja število podprtih aktivnosti, je bilo ugotovljeno, da smo za izvedbo ene aktivnosti glede na razpoložljiva sredstva načrtovali porabo 431.818 €, izvajanje do 31. 12. 2011 pa kaže, da povprečna vrednost podprte aktivnosti znaša nekaj več kot 350.509 €. Izračunana učinkovitost tega kazalnika, katerega vrednost znaša 81 % nam pove, da smo na posamezno naložbo v povprečju porabili za 19 % manj sredstev, kot smo načrtovali. Pri kazalniku učinka, ki spremlja celotno vrednost podprtih aktivnosti, smo načrtovali, da bo glede na to, da gre pri tem ukrepu za 100 % sofinanciranje, celotna vrednost enaka razpoložljivim sredstvom na ukrepu. Izvajanje do 31. 12. 2011 kaže, da je bilo takšno planiranje ustrezno, saj je celotna vrednost naložb le nekoliko višja od dodeljenih sredstev. To kaže tudi izračunana učinkovitost tega kazalnika, katerega vrednost znaša 81 % in nam pove, da smo z vloženi sredstvi - namesto razmerja 1:1 glede na vložena nepovratna sredstva in celotno vrednostjo aktivnosti - lahko dosegli razmerje 1:1,2 (celotna vrednost aktivnosti je v povprečju večja le za del neupravičenih stroškov, ki se nanašajo na 20 % DDV). Izplačanih je bilo 10,5 % razpoložljivih sredstev in 42,1 % dodeljenih sredstev. 								

Ukrep	Cilj in rezultat	Kazalniki učinka	Izhodišna vrednost kazalnika 1. 2007	Ciljna vrednost kazalnika	Vrednost kazalnika do 31. 12. 2011	Uspešnost	Vložena sredstva v €	Učinkovitost glede na odobrena sredstva
132 Sodelovanje kmetijskih proizvajalcev v shemah kakovosti hrane	Cilj: Spodbuditi kmetijske proizvajalce k vključitvi v sheme kakovosti, ki pomenijo izboljšanje kakovosti kmetijske proizvodnje in proizvodov hrane Rezultati: Število kmetijskih gospodarstev vključenih v sheme kakovosti	Število podprtih kmetijskih gospodarstev, vključenih v sheme kakovosti	7.000	8.500 (razlika 1.500)	129	8,60 %	Razpoložljiva sredstva: 9.569.003 Odobrena sredstva: 114.126 Izplačana sredstva: 113.410	/
<p><i>Ugotovitve:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007–2013 je povečanje števila kmetijskih gospodarstev, vključenih v sheme kakovosti, s 7.000 na 8.500. Do konca leta 2011 je bilo v okviru izvajanja PRP 2007–2013 vključenih 129 kmetijskih gospodarstev, kar predstavlja 9 % ciljne vrednosti. • Izračuna kazalnika učinka, ki spremlja število kmetijskih gospodarstev, ki so se v programskem obdobju 2007–2013 vključili v sheme kakovosti, ni mogoče podati, saj povečanja števila kmetijskih gospodarstev vključenih v sheme kakovosti za 1.500 ni mogoče pripisati samo sredstvom za namen izvajanja tega ukrepa • Izplačanih je bilo 1,2 % razpoložljivih sredstev in 99,4 % dodeljenih sredstev. 								

Ukrep	Cilj in rezultat	Kazalniki učinka	Izhodišna vrednost kazalnika 1. 2007	Ciljna vrednost kazalnika	Vrednost kazalnika do 31. 12. 2011	Uspešnost	Vložena sredstva v €	Učinkovitost glede na odobrena sredstva
133 Podpore skupinam proizvajalcev pri dejavnostih informiranja in pospeševanja prodaje	<p>Cilj: Boljše poznavanje proizvodov označenih s simboli kakovosti oziroma zaščitnimi znaki s strani potrošnikov ter bolj organizirano in aktivno trženje s strani proizvajalcev</p> <p>Rezultati: Število podprtih aktivnosti informiranja in pospeševanja prodaje</p>	Število podprtih aktivnosti	0	40	33	82,50 %	<p>Razpoložljiva sredstva: 5.619.268</p> <p>Odobrena sredstva: 5.297.334</p> <p>Izplačana sredstva: 3.091.511</p>	114,27 %
<p><i>Ugotovitve:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ciljna vrednost učinka izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007–2013 je 40 podprtih aktivnosti informiranja in pospeševanja prodaje. Do konca leta 2011 je bilo izdanih 33 pozitivnih odločb, kar predstavlja 83 % zastavljene cilja. • Pri izračunu kazalnika učinka, ki spremlja število podprtih aktivnosti, smo glede na razpoložljiva sredstva načrtovali porabo sredstev za eno izvedeno aktivnost v višini 140.482 €, izvajanje do 31. 12. 2011 pa kaže, da za eno izvedeno aktivnost v povprečju porabimo 160.525 €. Izračunana učinkovitost tega kazalnika, katerega vrednost znaša 114 %, nam pove, da smo za eno izvedeno aktivnost porabili 14 % več sredstev, kot smo načrtovali. • Izplačanih je bilo 55,4 % razpoložljivih sredstev in 58,5 % dodeljenih sredstev. 								

Ukrep	Cilj in rezultat	Kazalniki učinka	Izhodiščna vrednost kazalnika 1. 2007	Ciljna vrednost kazalnika	Vrednost kazalnika do 31. 12. 2011	Uspešnost	Vložena sredstva v €	Učinkovitost glede na odobrena sredstva
142 Podpore za ustanavljanje skupin proizvajalcev	Cilj: Spodbuditi ustanavljanje skupin proizvajalcev na področju ekološke proizvodnje in proizvodnje posebnih kmetijskih pridelkov, ki vodijo v povečanje koncentracije ponudbe in lažje prilagajanje proizvodnje zahtevam trga Rezultati: Število podprtih skupin proizvajalcev	Število podprtih skupin proizvajalcev	0	30	8	26,67 %	Razpoložljiva sredstva: 1.471.537 Odobrena sredstva: 516.510	131,63 %
		Bruto prihodek podprtih skupin proizvajalcev	1.500.000 €	4.500.000 € (razlika 3 mio €)	4.835.758 €	161,19 %	Izplačana sredstva: 348.454	21,78 %
<i>Ugotovitve:</i>								
<ul style="list-style-type: none"> • Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007–2013 je 30 ustanovljenih skupin proizvajalcev, ki imajo bruto prihodek 4,5 mio €. Do konca leta 2011 je bilo podprtih 8 skupin proizvajalcev, kar predstavlja 27 % zastavljenega cilja. Bruto prihodek podprtih skupin proizvajalcev je znašal 4.835.758 €, kar predstavlja 161 % raven zastavljenega cilja (ob upoštevanju razlike 3 mio €). • Pri izračunu kazalnika učinka, ki spremlja število podprtih skupin proizvajalcev, je bilo glede na razpoložljiva sredstva planirana poraba 49.051 € na skupino proizvajalcev, izvajanje do 31. 12. 2011 pa kaže, da je eni skupini proizvajalcev v povprečju dodeljeno 64.564 €. Izračunana učinkovitost tega kazalnika, katerega vrednost znaša 132 %, pričakovane vrednosti, nam pove, da smo na eno skupino proizvajalcev porabili 32 % več sredstev, kot smo načrtovali. • Pri kazalniku učinka, ki spremlja bruto prihodek podprtih skupin proizvajalcev, smo načrtovali, da bo razmerje med dodeljenimi nepovratnimi sredstvi in bruto prihodkom podprtih skupin proizvajalcev 1:2, izvajanje do 31. 12. 2011 pa kaže, da je to razmerje 1:9,4. Izračunana učinkovitost tega kazalnika, katerega vrednost znaša 21,8 %, nam pove, da smo za povečanje bruto prihodka za enkrat, glede na vložena sredstva, porabili za 78,2 % manj sredstev, kot smo načrtovali. • Izplačanih je bilo 23,7 % razpoložljivih sredstev in 67,3 % dodeljenih sredstev. 								

Ukrepi 2. osi PRP 2007–2013

Ukrepi 2. osi so po stopnji črpanja sredstev do sedaj najuspešnejši ukrepi PRP 2007–2013. Zaradi drugačnega načina financiranja – gre za izplačila na ha – uspešnost ukrepov 2. osi ni bila ovrednotena na enak način kot ukrepi 1. in 3. osi.

Sredstva v okviru teh ukrepov se namenjajo za financiranje:

- izravnalnih plačil za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost,
- kmetijsko okoljskih ukrepov (ukrepi SKOP) iz PRP 2004–2006 do leta 2010,
- kmetijsko okoljskih plačil s 23 kmetijsko okoljskimi podukrepi (podukrepi KOP) in
- pozitivno rešenih pritožb za te namene.

Ukrep 211: Plačila kmetom zaradi omejenih možnosti na gorsko hribovskih območjih

V okviru PRP 2007–2013 je za ukrep 211 na voljo 261.204.167 € sredstev. Do konca leta 2011 je v okviru kampanje neposrednih plačil vložilo zahteveke 37.278 kmetijskih gospodarstev in sicer za 262.983 ha kmetijskih zemljišč, kar predstavlja v povprečju 7,05 ha na zahtevek.

Doseganje ciljev ukrepa:

Pričakovana letna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v celotnem programskem obdobju 2007–2013 je 33.000 podprtih kmetijskih gospodarstev v skupnem obsegu 226.000 ha podprtih kmetijskih zemljišč. V dosedanjem izvajanju ukrepa je dobilo odobrene in izplačane zahteveke 36.582 kmetijskih gospodarstev (110 % ciljne vrednosti) v skupnem fizičnem obsegu 259.970 ha (113 % ciljne vrednosti) kmetijskih zemljišč. Skupno« pomeni, da je kmetijsko gospodarstvo vsaj v enem letu prejelo sredstva za vključenost v OMD, oziroma da je bila za kmetijsko zemljišče izplačana podpora vsaj v enem letu. Do konca leta 2011 je bilo na ukrepu izplačanih 159.387.317 € sredstev, kar predstavlja 61 % razpoložljivih sredstev za ukrep. Ciljna vrednost dodatnega nacionalnega kazalnika na tem ukrepu je za 34 milijonov € plačil kmetom na gorskih območjih, v letu 2011 pa je bilo za ta namen izplačanih 31.488.557 € oziroma 92 % ciljne vrednosti

Ukrep 212: Plačila kmetom na območjih z omejenimi možnostmi, ki niso gorsko hribovska območja

V okviru PRP 2007-2013 je za ukrep 212 na voljo 50.123.803 € sredstev. Do konca leta 2011 je v okviru kampanje neposrednih plačil vložilo zahteveke 14.061 kmetijskih gospodarstev in sicer za 97.062 ha kmetijskih zemljišč, kar predstavlja v povprečju 6,9 ha na zahtevek.

Doseganje ciljev ukrepa:

Pričakovana letna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v celotnem programskem obdobju 2007-2013 je 11.000 podprtih kmetijskih gospodarstev v skupnem obsegu 74.000 ha podprtih kmetijskih zemljišč. V dosedanjem izvajanju ukrepa je dobilo odobrene in izplačane zahteveke skupno 13.656 kmetijskih gospodarstev (122 % ciljne vrednosti) v skupnem obsegu 96.777 ha (128 % ciljne vrednosti) kmetijskih zemljišč. »Skupno« pomeni, da je kmetijsko gospodarstvo vsaj v enem letu prejelo sredstva za vključenost v OMD, oziroma da je bilo za kmetijsko zemljišče izplačana podpora vsaj v enem letu. Do konca leta 2011 je bilo na ukrepu izplačano 41.353.764 € sredstev, kar predstavlja 82 % razpoložljivih sredstev za ukrep. Ciljna vrednost dodatnega nacionalnega kazalnika obseg površin znotraj območij Natura 2000, na kateri se izvaja ukrep OMD, je 84.000 ha. Do konca leta 2011 je bilo takih površin 62.074 ha oz. 73,9 % predvidenega cilja.

Ukrep 214: Kmetijska okoljska plačila

V okviru ukrepa 214 Kmetijsko okoljska plačila sta se od začetka izvajanja PRP 2007–2013 izvajali dve shemi kmetijsko okoljskih plačil:

- ukrepi SKOP iz PRP 2004–2006
- podukrepi KOP iz PRP 2007–2013.

Za ukrep 214 so se sredstva v okviru 4. spremembe PRP 2007–2013 znižala za slabih 30 milijonov € in je sedaj na voljo 281.562.874 € sredstev. Do konca leta 2011 je v okviru kampanje neposrednih plačil vložilo zahtevke 26.835 kmetijskih gospodarstev in sicer za 394.209 ha kmetijskih zemljišč.

Odobrene in izplačane zahtevke je dobilo 26.687 kmetijskih gospodarstev za 385.105 ha zemljišč. Ker so kmetijska gospodarstva na istem zemljišču izvajala več (pod)ukrepov (S)KOP, je bilo dejansko podprtih 261.032 ha (fizičnih) zemljišč.

Doseganje ciljev ukrepa:

Pričakovana vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 26.700 vključenih kmetijskih gospodarstev s skupno vključenimi 368.000 ha zemljišč oziroma 205.000 ha tistih zemljišč, na katerih se izvaja vsaj en kmetijsko okoljski (pod)ukrep. Do konca leta 2011 je bilo vključenih 26.687 kmetijskih gospodarstev (100 % ciljne vrednosti), in sicer za 385.105 ha zemljišč (102 % ciljne vrednosti), oziroma 261.032 ha (124 % ciljne vrednosti) tistih zemljišč, na katerih se izvaja vsaj en kmetijsko okoljski (pod)ukrep. Kmetijska gospodarstva z odobrenimi in izplačanimi zahtevki so izvajala skupaj 55.424 obveznosti (ukrepov SKOP in podukrepov KOP), kar pomeni, da je vsako kmetijsko gospodarstvo izvajalo v povprečju 2,1 (pod)ukrepa. Do konca leta 2011 je bilo na ukrepu 214 izplačanih 158.373.018 € sredstev, kar predstavlja 56 % razpoložljivih sredstev za ukrep (35 % v letu 2010). Za izvajanje (pod)ukrepov, povezanih z ohranjanjem genetskih virov, je ciljna vrednost sklenjenih 4.400 obveznosti, do konca leta 2011 pa je bilo sklenjenih 3.988 obveznosti, kar predstavlja 60,6 % ciljne vrednosti. V skladu z zastavljenimi cilji dodatnih nacionalnih kazalnikov naj bi bilo v (pod)ukrep ekološko kmetovanje vključenih 5.000 kmetijskih gospodarstev in 10 % površin KZU. Do konca leta 2011 je bilo v podukrepe KOP vključenih 2.125 ekoloških kmetijskih gospodarstev in 6,9 % površin KZU, kar predstavlja 42,5 % ciljne vrednosti glede števila kmetijskih gospodarstev in 69 % raven glede deleža. Ciljna vrednost kazalnika obseg površin znotraj območij Natura 2000, na katerih se izvajajo kmetijsko okoljski (pod)ukrepi je 62.000 ha. Do konca leta 2011 je bilo takih površin 56.692 ha oz. 91,4 % predvidenega cilja.

Ukrepi 3. osi PRP 2007–2013

Preglednica 10: Ocena uspešnosti ukrepov 3. osi glede na približevanje ciljnim vrednostim kazalnikom učinka (outputa) in finančni input

Ukrep	Cilj in rezultat	Kazalniki učinka	Izhodiščna vrednost kazalnika 1. 2007	Ciljna vrednost kazalnika	Vrednost kazalnika do 31. 12. 2011	Uspešnost	Vložena sredstva v €	Učinkovitost glede na odobrena sredstva
311 Diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti	Cilj: Spodbuditi začetek ali posodobitev opravljanja nekmetijskih dejavnosti in s tem ustvarjanje novih delovnih mest in dodatnega vira dohodka na kmetijah, kar bo pripomoglo k izboljšanju socialnih ter ekonomskih razmer na kmetijah	Število upravičencev	0	360	195	54,17 %	Razpoložljiva sredstva: 31.551.000	115,15 %
		Celotni obseg naložb	0	52.000.000 €	47.823.392 €	91,97 %	Odobrena sredstva: 19.679.633 Izplačana sredstva: 11.451.007	67,82 %
<p><i>Ugotovitve:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007–2013 je 360 upravičencev s celotnim obsegom podprtih naložb v višini 52 milijonov €. Do konca leta 2011 je bilo podprtih 195 upravičencev, kar predstavlja 54 % ravni doseganja cilja. Skupni obseg podprtih naložb je do konca leta 2011 znašal 47,8 milijona €, kar predstavlja 92 % ravni zastavljenega cilja. • Kazalnik učinka, ki spremlja število upravičencev, kaže da smo v obdobju 2007–2013 na enega upravičenca predvidevali 87.642 € sredstev. Iz primerjave med dejansko odobrenimi sredstvi do 31. 12. 2011 in številom že podprtih upravičencev pa je razvidno, da v povprečju porabimo več, to je 100.921 € na upravičenca oz. 15 % več sredstev na upravičenca. • Pri kazalniku učinka, ki spremlja celotni obseg naložb, smo načrtovali, da bo razmerje med dodeljenimi nepovratnimi sredstvi in celotno vrednostjo naložb 1:1,6, izvajanje do 31. 12. 2011 pa kaže, da je to razmerje 1:2,4. Izračunana učinkovitost tega kazalnika, katerega vrednost znaša 68 %, nam pove, da smo za zagotovitev načrtovanega razmerja med nepovratnimi sredstvi in celotnim obsegom naložb, potrebovali 32 % manj sredstev. Razloga za to sta, da se ukrep izvaja po pravilu »de minimis«, poleg tega imajo večje naložbe praviloma tudi večji delež neupravičenih stroškov. • Izplačanih je bilo 36,5 % razpoložljivih sredstev in 58,4 % dodeljenih sredstev. 								

Ukrep	Cilj in rezultat	Kazalniki učinka	Izhodišna vrednost kazalnika 1. 2007	Ciljna vrednost kazalnika	Vrednost kazalnika do 31. 12. 2011	Uspješnost	Vložena sredstva v €	Učinkovitost glede na odobrena sredstva
312 Podpore ustanavljanju in razvoju mikro podjetij	Cilj: Spodbuditi začetek ali posodobitev opravljanja dejavnosti, pospešitev ustvarjanja novih delovnih mest, dvig podjetniških veščin in upravljaljskih znanj ter izboljšanje stanja na področju podjetništva na podeželju	Število podprtih/ustanovljenih podjetij	0	900	341	37,89%	Razpoložljiva sredstva: 55.520.136	179,88 %
		Celotni obseg naložb	0	92.000.000 €	91.387.064 €	99,33 %	Odobrena sredstva: 37.839.846 Izplačana sredstva: 25.727.825	68,61 %
Rezultati: Podprte naložbe								
<i>Ugotovitve:</i>								
<ul style="list-style-type: none"> • Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v obdobju 2007–2013 je 900 podprtih/ustanovljenih podjetij s skupnim obsegom naložb v višini 92 milijonov €. Do konca leta 2011 je bilo podprtih 38 % načrtovanega števila podjetij, celotni obseg predvidenih naložb pa je bil dosežen že 99-odstotno. • Kazalnik učinka, ki spremlja število podprtih/ustanovljenih podjetij, kaže da smo v obdobju 2007–2013 na enega upravičenca predvidevali porabo sredstev v višini 61.689 €. Iz primerjave med dejansko odobrenimi sredstvi do 31. 12. 2011 in številom že podprtih upravičencev pa je razvidno, da je dejanski znesek na podprto podjetje bistveno višji, in znaša 110.967 € oz. 80 % več sredstev na upravičenca. • Pri kazalniku učinka, ki spremlja celotni obseg naložb, smo načrtovali, da bo razmerje med dodeljenimi nepovratnimi sredstvi in celotno vrednostjo naložb 1:1,6, izvajanje do 31. 12. 2011 pa kaže, da je to razmerje 1:2,4. Izračunana učinkovitost tega kazalnika, katerega vrednost znaša 69 %, nam pove, da smo za zagotovitev načrtovanega razmerja med nepovratnimi sredstvi in celotnim obsegom naložb, potrebovali 31 % manj sredstev. Razloga za to sta, da se ukrep izvaja po pravilu »de minimis«, poleg tega imajo večje naložbe praviloma tudi večji delež neupravičenih stroškov. • Izplačanih je bilo 46,3 % razpoložljivih sredstev in 68,0 % dodeljenih sredstev. 								

Ukrep	Cilj in rezultat	Kazalniki učinka	Izhodišna vrednost kazalnika 1. 2007	Ciljna vrednost kazalnika	Vrednost kazalnika do 31. 12. 2011	Uspješnost	Vložena sredstva v €	Učinkovitost glede na odobrena sredstva
321 Osnovne storitve za gospodarstvo in podeželsko prebivalstvo	Cilj: spodbuditi podporo naložbam v širokopasovno omrežje elektronskih komunikacij, omogočiti enake možnosti dostopa do informacij in storitev, ki jih ponujajo to omrežje, podeželskim prebivalcem in gospodarstvom na območju belih lis.	Število podprtih projektov	0	4	4	100,00 %	Razpoložljiva sredstva: 4.268.889 Odobrena sredstva: 4.268.889	100,00 %
	Rezultati: Podprte naložbe	Celotni obseg naložb	0	4.611.000 €	5.349.718	116,02 %	Izplačana sredstva: /	86,19 %
<p><i>Ugotovitve:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v obdobju 2007–2013 so 4 podprti projekti s skupnim obsegom naložb v višini 4,6 mio €. Do konca leta 2011 je bil ukrep 100 % tudi že izveden (dodeljena vsa razpoložljiva sredstva za 4 projekte). Pri kazalniku učinka, ki spremlja celotni obseg naložb, smo načrtovali, da bo razmerje med dodeljenimi nepovratnimi sredstvi in celotno vrednostjo naložb približno 1:1, izvajanje do 31. 12. 2011 pa kaže, da je to razmerje 1:1,3. Izračunana učinkovitost tega kazalnika, katerega vrednost znaša 86 %, nam pove, da smo za zagotovitev načrtovanega razmerja med nepovratnimi sredstvi in celotnim obsegom naložb, potrebovali 14 % manj sredstev. Izplačil še ni bilo. 								

Ukrep	Cilj in rezultat	Kazalniki učinka	Izhodišna vrednost kazalnika 1. 2007	Ciljna vrednost kazalnika	Vrednost kazalnika do 31. 12. 2011	Uspješnost	Vložena sredstva v €	Učinkovitost glede na odobrena sredstva
322 Obnova in razvoj vasi	Cilj: Izboljšanje življenjskih pogojev v podeželskih skupnostih in prispevanje k privlačnosti vaškega okolja kot bivanjskega prostora in potenciala za razvoj drugih dejavnosti, še posebej turizma.	Število vasi, kjer so bili ukrepi izvedeni	0	550	376	68,36 %	Razpoložljiva sredstva: 30.259.000 Odobrena sredstva: 24.242.719	117,19 %
	Rezultati: Število vasi, kjer so bili izvedeni ukrepi	Celotni obseg naložb	0	32.000.000 €	49.301.795 €	154,07 %	Izplačana sredstva: 7.875.451	52,00 %
<i>Ugotovitve:</i>								
<ul style="list-style-type: none"> • Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007–2013 je 550 podprtrih vasi, s skupnim obsegom naložb v višini 32 milijonov €. • Do 31. 12. 2011 je bilo podprtrih 376 vasi, kar predstavlja 68 % ciljne vrednosti, z obsegom podprtrih naložb do konca leta 2011 pa smo dosegli že 154 % ciljne ravni. • Kazalnik učinka, ki spremlja število vasi, v katerih so bile izvedene naložbe iz naslova tega ukrepa, kaže da smo v obdobju 2007–2013 na eno vas predvidevali porabo sredstev v višini 55.016 €. Iz primerjave med dejansko odobrenimi sredstvi do 31. 12. 2011 in številom že podprtrih upravičencev pa je razvidno, da je dejansko porabljeni znesek na vas višji, in znaša 64.475 € oz. 17 % več sredstev od prvotno načrtovanega zneska. • Pri kazalniku učinka, ki spremlja celotni obseg naložb, smo načrtovali, da bo razmerje med dodeljenimi nepovratnimi sredstvi in celotno vrednostjo naložb približno 1:1, izvajanje do 31. 12. 2011 pa kaže, da je to razmerje 1:2. Izračunana učinkovitost tega kazalnika, katerega vrednost znaša 52 %, nam pove, da smo za zagotovitev načrtovanega razmerja med nepovratnimi sredstvi in celotnim obsegom naložb, potrebovali 48 % manj sredstev. Razlogi za to so: višina upravičenih stroškov (visoki neupravičeni stroški – tudi zaradi DDV), omejena višina naložb na največ 500.000 € brez DDV, prav tako pa je omejen znesek, ki ga lahko dobi posamičen prijavitelj, in sicer na največ 750.000 € v programskem obdobju. • Izplačanih je bilo 26 % razpoložljivih sredstev in 32,5 % dodeljenih sredstev. 								

Ukrep	Cilj in rezultat	Kazalniki učinka	Izhodišna vrednost kazalnika 1. 2007	Ciljna vrednost kazalnika	Vrednost kazalnika do 31. 12. 2011	Uspješnost	Vložena sredstva v €	Učinkovitost glede na odobrena sredstva
323 Ohranjanje in izboljšanje dediščine podeželja	Cilj: Prispevati k ohranitvi dediščine na podeželju ter omogočiti povezovanje kulturne dediščine, naravnih vrednot ter kulturne krajine z razvojem turizma in preživljanjem prostega časa, izboljšati kakovost življenja na podeželju in posredno vplivati tudi na večjo gospodarsko vitalnost podeželja	Število podprtih projektov	0	250	92	36,80 %	Razpoložljiva sredstva: 14.709.000 Odobrena sredstva: 4.607.203	85,12 %
		Celotni obseg naložb	0	17.000.000 €	8.293.429 €	48,78 %	Izplačana sredstva: 2.027.131	64,21 %
Rezultati:								
Podprte naložbe								
<i>Ugotovitve:</i>								
<ul style="list-style-type: none"> Ciljna vrednost kazalnika učinka tega ukrepa v programskem obdobju 2007–2013 je 250 podprtih projektov s celotnim obsegom naložb v višini 17 mio €. Do 31. 12. 2011 je bilo podprtih 92 projektov ohranjanje dediščine podeželja, kar predstavlja 37 % ciljne vrednosti, z obsegom podprtih naložb do konca leta 2011 pa smo dosegli 49 % ciljne ravni. Kazalnik učinka, ki spremlja število podprtih projektov, kaže da smo v obdobju 2007–2013 na en projekt načrtovali porabo sredstev v višini 58.836 €. Iz primerjave med dejansko odobrenimi sredstvi do 31. 12. 2011 in številom že podprtih upravičencev pa je razvidno, da je dejansko porabljeni znesek na projekt nižji, in znaša 50.078 € oz. 15 % manj sredstev od prvotno načrtovanega zneska. Pri kazalniku učinka, ki spremlja celotni obseg naložb, smo načrtovali, da bo razmerje med dodeljenimi nepovratnimi sredstvi in celotno vrednostjo naložb približno 1:1,2, izvajanje do 31. 12. 2011 pa kaže, da je to razmerje 1:1,8. Izračunana učinkovitost tega kazalnika, katerega vrednost znaša 64 %, nam pove, da smo za zagotovitev načrtovanega razmerja med nepovratnimi sredstvi in celotnim obsegom naložb, potrebovali 36 % manj sredstev. Razlog za to je lahko pravilo de minimis po katerem lahko upravičenec prejme največ 200.000 € v obdobju zadnjih treh proračunskih let. Izplačanih je bilo 13,8 % razpoložljivih sredstev in 44,0 % dodeljenih sredstev. 								

Ukrepi 4. osi PRP 2007–2013

V letu 2011 se je izvajanje projektov LEADER okrepilo, hkrati pa se je okrepila prepoznavnost lokalnih akcijskih skupin na lokalnem nivoju in njihovo medsebojno povezovanje. Opažamo dvig kvalitete projektov, podprtih preko ukrepov LEADER in njihovo okrepljeno sinergijsko vlogo z drugimi razvojnimi aktivnostmi.

Zaradi specifičnosti izvajanja te osi uspešnost ukrepov znotraj osi ni bila ovrednotena na enak način kot ukrepi 1. in 3. osi.

Doseganje ciljev ukrepa:

Ciljna vrednost učinkov izvajanja tega ukrepa v programskem obdobju 2007-2013 je 20 delujočih LAS s celotno površino 16.000 km² in 1,4 milijona prebivalcev. V Sloveniji deluje 33 LAS na 19.349,6 km² in z 1,2 milijona prebivalci. Tako sta presežena cilja števila LAS in njihove površine, ni pa dosežen cilj števila prebivalcev v LAS-ih, kar pomeni, da so LAS ustanovljene predvsem na redkeje poseljenih območjih.

Predvidena ciljna vrednost projektov, financiranih s strani LAS v programskem obdobju 2007-2013, znaša 650 projektov. Do konca leta 2011 je bila že skoraj dosežena, saj je bilo zaključenih 550 projektov (85 % doseganje ciljne vrednosti), še skoraj enkrat toliko je nezaključenih že odobrenih projektov (zaključeni do sredine 2015), prijava novih projektov bo potekala do oktobra 2012, kar bo povečalo število vlog, zato bo ciljna vrednost zagotovo presežena. Nekoliko težje bo doseči ciljno vrednost upravičencev s podporo, saj je do konca leta 2011 izkazano 50 % doseganje ciljne vrednosti, predvsem zaradi dejstva, da so upravičenci – nosilci in partnerji pri več projektih isti (javni zavodi, občine), zaradi enojnega štetja je njihovo število manjše od pričakovanega.

Do konca programskega obdobja naj bi v okviru 10 sodelujočih LAS-ov bilo skupno podprtih tudi 20 projektov medregijskega in čezmejnega sodelovanja. Dosedanji rezultati kažejo, da bo zastavljene cilje težko doseči, saj so bili do konca leta 2011 izplačani le trije projekti na medregijski ravni, v katerih je sodelovalo 6 LAS. Do konca leta 2011 potrjeni projekti (prejete prijave) sicer izkazujejo, da se predvideva zaključek še 3 projektov čezmejnega sodelovanja, vendar upravičenci ostajajo skoraj isti. Specifika in kompleksnost projektov sodelovanja predstavlja za večino LAS oviro, zato se zanje težje odločajo. Tisti, ki se vendarle odločijo za projekt sodelovanja imajo pozitivne izkušnje in se lotijo novega, vendar se štejejo kot isti upravičenci (enojno štetje) in zato ne doprinesejo k povečanju kazalnika število sodelujočih LAS. V sklopu vodenja LAS je predvideno 250 podprtih projektov oziroma ukrepov s področja usposabljanja in/ali animacije. Do konca leta 2011 je bilo na področju vodenja LAS skupno izplačanih 99 projektov, kar predstavlja 40 % doseganja zastavljenega cilja. Ker vsi LAS niso vložili treh dovoljenih zahtevkov za vodenje, pridobitev strokovnih znanj in animacijo letno, bo ciljna vrednost predvidoma dosežena 70 %.

5 SKLADNOST Z DRUGIMI EU POLITIKAMI IN DELOVANJE NACIONALNE MREŽE ZA PODEŽELJE

5.1 Skladnost in koordinacija z drugimi EU politikami, prioritetami in finančnimi instrumenti

Ministrstvo v vlogi Organa upravljanja skladno s 5. členom Uredbe Sveta 1698/2005/ES z rednimi formalnimi in neformalnimi stiki z organi upravljanja drugih operativnih programov zagotavlja, da so podpore za uresničevanje NSN 2007–2013 iz Programa razvoja podeželja razmejene in usklajene s podporami, ki se dodeljujejo iz drugih evropskih skladov, to je iz obeh strukturnih skladov (Evropskega sklada za regionalni razvoj – ESRR, Evropskega socialnega sklada – ESS), Kohezijskega sklada (KS) in Evropskega sklada za ribištvo (ESR).

Največ pozornosti je namenjene usklajevanju podpor 3. in 4. osi PRP 2007–2013 z evropsko kohezijsko politiko. Omenjeni osi PRP 2007–2013 namreč presegata strogi okvir kmetijstva. Zato so določila oz. pogoji, pod katerimi se dodeljuje podpora v okviru 3. in 4. osi PRP 2007–2013, predmet intenzivnih usklajevanj tako z organom upravljanja s sredstvi evropske kohezijske politike, to je Službo⁴⁴ Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko, kot tudi z ministrstvi, ki so odgovorna za posamezne vidike evropske kohezijske politike in s tem povezanim dodeljevanjem sredstev iz ESRR, ESS in KS.

Čeprav je razmejitev med posameznimi skladi opredeljena že na programski ravni, se ob vsaki pripravi ali spremembi nacionalnega pravnega akta, ki natančno ureja način dodeljevanja podpor iz posameznega evropskega sklada, opravi medresorsko usklajevanje. Dodatna usklajevanja potekajo tudi pred objavo javnih razpisov. Predvsem to velja za ukrepe 3. osi PRP 2007–2013 (za področje »podjetništva«), kjer usklajevanja potekajo s Slovenskim podjetniškim skladom (kot izvajalsko institucijo Ministrstva RS za gospodarski razvoj in tehnologijo), na področju vzpostavitve širokopasovnega interneta pa tudi z Ministrstvom za izobraževanje, znanost, kulturo in šport. Na ta način je zagotovljeno, da so javni razpisi, ki jih objavljajo ministrstva za pridobitev sredstev iz evropskih skladov, medsebojno usklajeni.

Koordinacija med različnimi operativnimi programi je bila vzpostavljena že na ravni Državnega razvojnega programa 2007–2013 in drugih aktivnosti Službe Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko kot Organa upravljanja za evropsko kohezijsko politiko.

5.2 Uporaba tehnične pomoči

Tehnična pomoč zagotavlja podporo izvajanju PRP 2007–2013. V okviru tehnične pomoči se je financiralo različne študije in analize, spremljanje napredka programa, aktivnosti informiranja in obveščanja javnosti, kadrovske podpore za izvajanje aktivnosti ter zagotavljanje nadzora nad izvajanjem programa.

Od začetka izvajanja programa do konca leta 2011 je bilo kumulativno izplačanih 6.411.902 € (53,4 % razpoložljivih sredstev), od tega 1.763.314 € v letu 2011.

Aktivnosti tehnične pomoči so razdeljene na naslednje sklope:

⁴⁴ Od 3. 2. 2012 je Delovno področje evropske kohezijske politike in regionalnega razvoja prevzema Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, delovno področje lokalne samouprave pa prehaja v resorno pristojnost Ministrstva za pravosodje in javno upravo.

1 - aktivnosti Mreže za podeželje z obveščanjem javnosti

Organ upravljanja je izvajal aktivnosti obveščanja in informiranja javnosti preko Nacionalne mreže za podeželje. Podrobneje so aktivnosti mreže navedene v naslednjem poglavju.

2 - študije in vrednotenja

Študije in vrednotenja so za izvajanje programa zelo pomembne, saj usmerjajo implementacijo in opozarjajo na morebitne težave. Financirale so se raziskave, strokovne podlage in ocene, ki so jih izvedle izobraževalno-raziskovalne institucije.

3 - upravljanje programa

Na področju upravljanja programa tehnične pomoči so bile izvedene naslednje aktivnosti, ki se nanašajo na:

- opravljena izvedeniška dela v postopkih reševanja pritožb upravičencev in kontrole;
- svetovanja pri vodenju postopkov javnih naročil;
- stroški z izvedbo sej Organa upravljanja in Nadzornega odbora;
- nakup opreme.

Za tekoče upravljanje in izvajanje programa so preko projekta tehnične pomoči zaposleni tudi strokovni delavci. Na dan 31. 12. 2011 je bilo 68 zaposlenih na projektu tehnične pomoči, od tega na ARSKTRP 27 in na MKGP 41.

4 - informacijski sistemi

Na področju informacijskih sistemov so se financirali dostop do računalniških aplikacij, nakup programskih licenc ipd.

5.3 Delovanje Nacionalne mreže za podeželje

Nacionalna mreža za podeželje deluje v okviru Ministrstva za kmetijstvo in okolje, z javnim pozivom aprila 2008 pa je bila javnost, posamezniki in pravne osebe, povabljeni k registraciji v bazo članov mreže za podeželje, ki je osrednje jedro za informiranje članov in sodelovanje pri aktivnostih mreže. Na dan 31. 12. 2011 je bilo v mrežo vključenih 395 članov, predstavnikov vladnih, zasebnih in civilno družbenih organizacij in struktur.

Aktivnosti Mreže za podeželje se izvajajo kot del Tehnične pomoči PRP 2007–2013, poudarek je na komuniciranju z javnostjo o ciljih in ukrepih politike razvoja podeželja, aktivnosti pa so se izvajale tudi za krepitev sodelovanja in usposabljanja. Skladno s PRP 2007–2013 se je RS zavezala, da bo vsaj 10 % sredstev iz naslova TP PRP 2007–2013 uporabila za financiranje mreže (1,2 mio €). V dosedanem obdobju od začetka izvajanja do konca leta 2011 je bilo za delovanje mreže izplačanih 372.155 € oz. 31 % razpoložljivih sredstev.

V prvem obdobju izvajanja programa je bila vloga mreže slabše prepoznana, osnovne aktivnosti informiranja in usposabljanja upravičencev pa je organ upravljanja izvajal samostojno, zato v dosedanem obdobju ni bilo potrebno veliko finančnih sredstev. Iz teh vidikov je bilo potrebno pospešiti črpanje sredstev TP PRP 2007–2013 za mrežo z dodatnimi aktivnostmi. V tem kontekstu OU s 4. spremembo PRP 2007–2013 obveščanje in informiranje javnosti izvaja preko Mreže za podeželje.

Najpomembnejši napredek mreže in aktivnosti mreže v letu 2011 so:

- Imenovanje in delovanje Usmerjevalnega odbora mreže za podeželje.

Z namenom nudenja podpore kvalitetnejšemu izvajanju aktivnosti Mreže za podeželje so se s sklepom imenovali predstavniki 16-tih različnih organizacij in institucij, ki pokrivajo vsebine podeželja. Na ta način se je okrepilo sodelovanje z vladnimi in nevladnimi organizacijami.

- Iniciacija podeželskega parlamenta.
V sodelovanju z Društvom za razvoj slovenskega podeželja se je izvedlo prvo uspešno zasedenje podeželskega parlamenta, ki vzpostavlja aktiven dialog med civilno družbo in državo. Podeželskega parlamenta se je udeležilo okrog 120 predstavnikov nevladnih in vladnih organizacij, številni strokovnjaki s področja razvoja podeželja ter najvišji predstavniki države.
- Tedensko izdajanje elektronskih novic mreže – PRePlet.
Pripravo in izdajanje elektronskih novic Mreže za podeželje – »PRePlet« se je z javnim razpisom preneslo na zunanjega izvajalca. Izbrano je bilo Društvo za razvoj slovenskega podeželja, ki pripravlja kakovostne novice s področja razvoja podeželja. Obvestila je konec leta 2011 prejelo 926 naslovnikov.

Okrepljene aktivnosti kažejo na povečano prepoznavnost in pomen mreže, na račun izvedenih aktivnosti v letu 2011 pa se bo tudi okrepilo črpanje sredstev v letu 2012. Za ustrezen prispevek mreže k boljšemu izvajanju ukrepov PRP 2007–2013 pa bo potrebno okrepiti zlasti sodelovanje in povezovanje med upravičenci ter ukrepi. Aktivnosti pa bodo usmerjene tudi v usposabljanje za novo programsko obdobje 2014–2020.